VALAŠTIANSKY hlásnik

ročník XVIV. ■ číslo 5 ■ október 2021 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Obec Valaská oslávila 550. výročie dôstojne
- Starosta obce informuje
- Predstavujeme osobnosti obce Valaská
- „Na ľudovú nôtu“ alebo tradícia všitá do každého kúsku

Vážení spoluobčania, milí Valašťania,

jeseň je vždy obdobím, kedy začíname zberať poslednú úrodu a pripravujeme sa na zimu a ďalšie obdobie. Ja dnes nezačnem o tom, čo všetko sme urobili a čo nás ešte čaká, ale prihovorím sa vám, milí naši seniori. Október patrí vám. Som vďačný, že naša obec má v tak hojnom počte zastúpenú práve túto kategóriu obyvateľstva. Nie som z tých, ktorí práve kategorizujú, chcem len vyzdvihnúť benefity počtu seniorov pre nás ostatných. Môžeme byť vďační, že máme svoje starké a starkých, ktorí nám môžu a stále chcú odovzdávať svoje skúsenosti a poznatky z každodenného bytia, poúčajú nás a pripomínajú nám našu históriu, nie pre to, aby nám pripomínali ťažký život alebo negatívne skúsenosti, chcú, aby sme sa predovšetkým z minulosti poučili. Sú nenahraditeľnou súčasťou mladých, ktorým neustále pomáhajú, či už so starostlivosťou a venovaním sa svojim vnúčatám, opaterou, tradíciami. Nikdy sa nesťažujú, nereptajú, vždy pomôžu. A nie je tomu inak ani pri spoločenskom dianí v našej obci. Asi sme jedna z mála obcí, kde sa práve seniori aktívne zapájajú do spoločenského diania obce a sú prínosom pri organizovaní rôznych kultúrnych podujatí.

Generácie sa striedajú s generáciami a ich vzájomný vzťah je základom dobrého života v spoločnosti. Tvorme ju na svoj obraz, k spokojnosti a v porozumení. Nikdy nezabúdajme na tých, ktorí nám vytvorili podmienky na život, ktorí nás vychovali, na ľudí starších ako sme my. Pretože úcta k starším je prirodzená vlastnosť každého dobre vychovaného človeka. Úcta k starším nech je samozrejmosťou či už v rodine, na pracovisku, jednoducho všade.

Milí naši seniori,

prajem vám v mene svojom, ale aj v mene poslaneckého zboru a zamestnancov obecného úradu predovšetkým pevné zdravie, optimizmus, ktorý rozdávate bez obmedzení, radosť zo života v kruhu svojich najbližších a priateľov. Ďakujeme za všetko, čo ste pre nás v živote urobili a neustále robíte.

Mgr. Peter Jenča, starosta obce

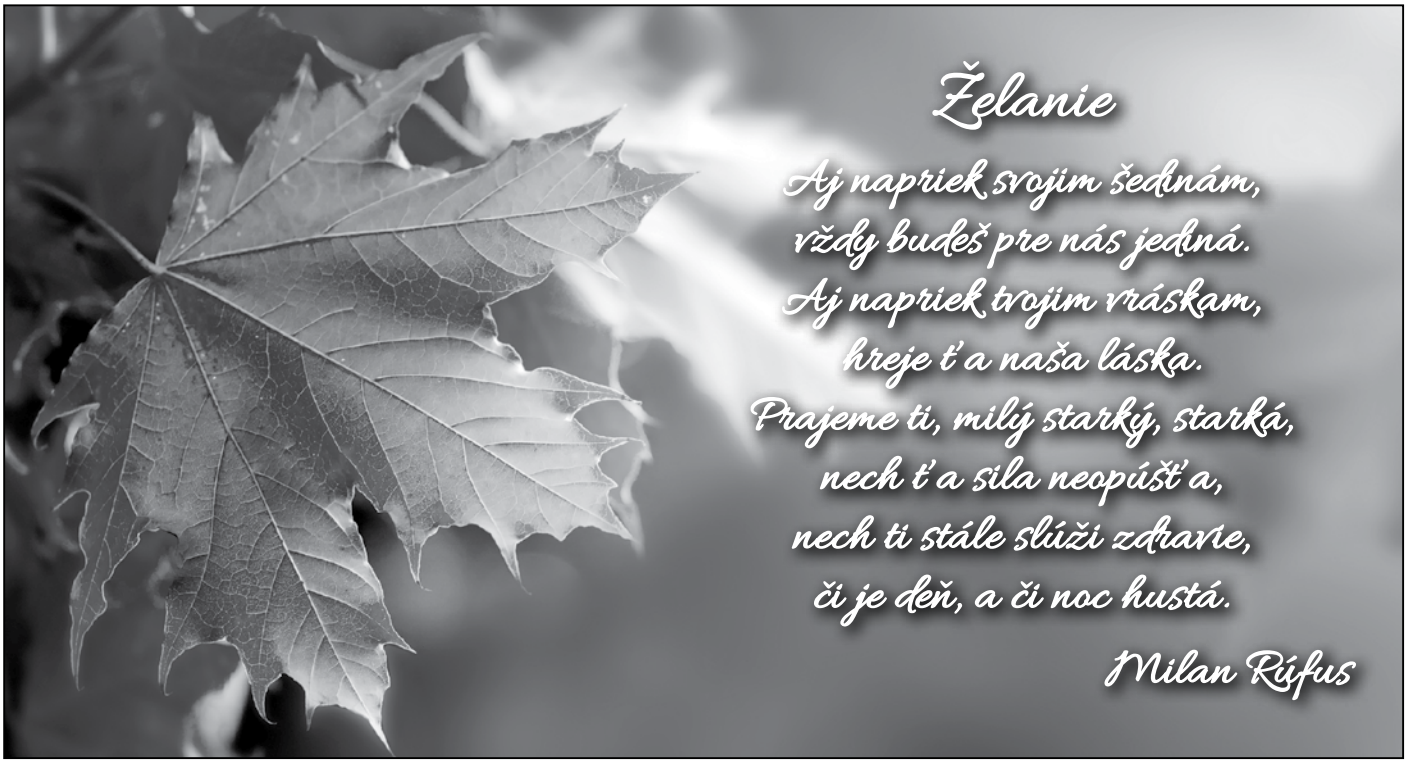

Starosta obce informuje

Ako som už v minulom hlásniku písal, spätná väzba od občana je nevyhnutná a prospešná, dôležitá je však aj informovanosť. Nie je to povinnosť, ale chcenie, aby ste boli dostatočne a včas informovaní o všetkom dianí v našej obci. A nebude tomu inak ani teraz.
Posledný mesiac rezonuje problém s verejným osvetlením. Áno, viem, je to nepríjemné, keď idete po ulici a pouličné osvetlenie neplní svoju funkciu, ktorú má. Musím povedať, že riaditeľ technických služieb výpadok viac ako dvadsiatich svietidiel rieši od vzniku tohto problému. Obec Valaská má uzatvorenú zmluvu, už z dávnejšieho obdobia, so spoločnosťou Ecoled. A práve táto spoločnosť má náhradné svietidlá zabezpečiť. Nedokáže to. Technické služby robia maximum, žiaľ nie je to možné zrealizovať hneď. Verím však, že v priebehu tohto mesiaca situáciu dotiahneme k spokojnosti.

Ďalšia oblasť, ktorá poniektorých zaujíma, sú to predovšetkým občania miestnej časti Piesok a materskej časti, kedy sa budú môcť pripojiť na novovybudovanú kanalizáciu, ktorá bola realizovaná Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a. s. ešte v minulom roku. Ako obec sme účastníkom konania, ešte v lete prebehlo kolaudačné konanie, no žiaľ, konanie bolo prerušené a uvedená spoločnosť musí vykonať ešte niektoré opatrenia, ktoré nebudú brániť skolaudovaniu predmetnej investície. Akonáhle sa tak udeje, občania budú ihneď informovaní, ako, akým spôsobom a čo všetko potrebujú k tomu, aby sa mohli pripojiť a predmetnú kanalizačnú jednotku využívať.
Určite ste, minimálne v materskej časti, postrehli, že konečne došlo k oprave cesty III. triedy, a to celej Cesty osloboditeľov. Cesta je vyasfaltovaná od štátnej cesty I/66 až po Nový závod ŽP. Investíciu realizovala Regionálna správa ciest Banská Bystrica. Cesta osloboditeľov je veľmi špecifická. Občania nám avizujú problémy s povrchovou dažďovou vodou, hlavne pri nárazových dažďoch a prudších zrážkach. Žiaľ, je faktom, že problém si „vyrobili" poniektorí občania, práve žijúci na tejto ulici. Prečo? Ešte tí skôr žijúci, či tí, ktorí si toho pamätajú viac, vedia, že popri ceste viedol rigol. Dnes na niektorých miestach neexistuje vôbec a voda steká rovno na cestu a do dvorov nachádzajúcich sa pod cestou. A na zasypanom rigole (inak na obecnom pozemku) sú vlastníkmi priľahlých nehnuteľností - vybudované odstavné plochy. Ďalší problém, súvisiaci s vodou, je, že vlastníci rodinných domov odvádzajú dažďovú vodu priamo na cestu. Áno, chceme všetko a najlepšie, aby všetko urobila obec. Je to možné, ak tak k tomu pristupuje aj občan. Cestu máme teda vyasfaltovanú. Verím, že všetkým bude slúžiť k spokojnosti. V asfaltovaní sa tento mesiac ešte bude pokračovať aj pred budovou bývalého MNV a hasičňou. Terén sa odvodní a vyasfaltuje. Asfaltovať sa bude aj na ul. TDH 442 v novej Valaskej. V cintoríne sú dokončené opravy chodníkov.
Posledné dva mesiace sme riešili vypracovanie projektových dokumentácií na rekonštrukciu domu smútku, rozšírenie Tatranskej ulice, rekonštrukciu autobusových zastávok „Za ulicou", vypracovanie projektovej dokumentácie na „vodozádržné opatrenia", či odstavné plochy. Musím konštatovať, že cena sa zo dňa na deň šplhá niekoľkonásobne hore a v rozpočte nemáme dostatočné krytie. Aj táto téma bude predmetom diskusie našich komisií zriadených pri obecnom zastupiteľstve, ako postupovať ďalej. Určite chceme robiť viac, žiaľ pri počte 12 zamestnancov na obecnom úrade a celoslovenskej situácii týkajúcej sa enormného nárastu cien máme veľmi ťažkú pozíciu. Tam, kde sme predpokladali napr. cenu v objeme päťtisíc eur, realita ukazuje 100% nárast. Takže bežne sa dnes pohybujú ceny projektových dokumentácií, takých, ako potrebujeme pre realizáciu stavby, okolo desaťtisíc eur. O cene prác ani nehovoriac.

V prácach však pokračujeme, síce s prekážkami, ale pokračujeme. Určite ste obyvatelia starej Valaskej postrehli práce okolo budovy hasične a bývalého MNV. Áno, budova dostane konečne novú fasádu.
Na najbližšom rokovaní zastupiteľstva (v novembri) sa budeme, okrem iného, zaoberať odpredajom pozemkov v záhradkárskej oblasti. Všetci, ktorých sa to dotýka, budete ihneď informovaní.
Pre niekoho málo, pre niekoho dosť. Robíme.

Mgr. Peter Jenča
starosta obce

Z rokovania komisie pre sociálne veci

Krátko by som vás chcela poinformovať, o čom rokovala naša komisia.
Príprava položiek do rozpočtu obce pre rok 2022: náklady na opatrovateľskú službu, stravovanie seniorov, príspevky pre umiestnených v DSS, príspevok na osamostatnenie sa mladých dospelých (deti z detských domovov po 18 roku života), poukážky pre seniorov nad 70 rokov, sociálny taxík.
Pani prednostka OÚ nám pridelila na prerokovanie návrhy VZN o pyrotechnike a o prideľovaní nájomných bytov. Odporučili sme prijať tieto VZN so zapracovanými pripomienkami na najbližšom zastupiteľstve.
Diskutovali sme o prevádzkovaní Detičkárne. Záujemcovia o prenájom sa doteraz neprihlásili. Pokiaľ trvá korona, toto zariadenie by mohli využívať deti zo škôlky a deti zo školského klubu detí do 12 rokov.
Chceme vás ubezpečiť, že tie dobré veci, ktoré pomáhajú ľuďom, budú zachované a obec ich nebude rušiť. Pre deti sme vybudovali nové detské ihriská – v materskej časti obce a na sídlisku pri detskom domove. Prosím vás, veďte svoje deti k zodpovednosti, aby neničili jednotlivé zariadenia. Upozorňujte na nevhodné správanie sa. Zachovajme si čím dlhšie tieto veci, veď slúžia na rozvoj našim deťom. Riešime aj vybudovanie detského ihriska na Piesku. Treba však počkať. Nedá sa naraz všetko.
Referentka sociálnych vecí OÚ Bc. Krupová navštevuje seniorov v domácom prostredí a rieši naliehavé prípady. Ďakujem jej za starostlivosť o seniorov. Individuálny prístup je vždy najlepší. Veľmi jej v tejto práci pomáha PhDr. Ďaláková a naša obvodná lekárka MUDr. Dolinská so svojou zdravotnou sestrou Renátkou. Vedeniu obce záleží na dobrých ľudských vzťahoch.
Oceňujem prístup vedenia obce, že na našu komisiu chodí pani prednostka, ktorá je prínosom v našej práci. Vysvetlí z prvej ruky problematické veci.
Problémov je veľa, rozpočet nepustí, takže nie všetko sa dá poriešiť. To by sme mali pochopiť. Buďme vnímaví a všímaví k okoliu. Prosím vás, obráťte sa na nás s dôverou a vyriešme spoločne to, čo nás najviac trápi, a bude sa nám všetkým lepšie žiť.

Blažena Pastírová

49. ročník Festivalu dychových hudieb Valaská 2021

– memoriál Jožka Kučeru

Tak nakoniec sa to podarilo. To sme si povedali, keď sme si večer po skončení 49. ročníka Festivalu dychových hudieb Valaská 2021 vydýchli. Je to za nami. Minulý rok 48 rokov konania festivalu prerušila pandémia. I tento rok nebol tradičný júnový termín pre pandémiu koronavírusu uskutočniteľný. A tak padol termín na 18. septembra. Týždeň predtým bola naša obec podľa COVID-automatu zelená, cez festivalový týždeň už oranžová, čo narobilo vrásky organizátorom festivalu. Ale podarilo sa a festival sa uskutočnil. Na námestí vyrástlo pódium pre účinkujúcich i prestrešenie pre divákov, prišli remeselníci, nechýbalo občerstvenie, a tak opäť zaznela otváracia znelka 49. ročníka festivalu z pera Janka Jenču, v podaní muzikantov z účinkujúcich orchestrov. Pozdravil nás aj Jožko Kučera, jeho hlas z nahrávky rozhlasovej relácie Kapela hraj v Rádiu Regina, pozdravila nás aj jeho dcéra Marianka a po pozdrave a príhovore pána starostu dostala slovo už dychová hudba. Prvá z malých dychových hudieb nám svoj program ukázala DH Mostárenka z Brezna pod vedením Mateja Krellu. Nasledovala Selčianka z Banskej Bystrice s kapelníkom Martin Brhlíkom. Festival pozdravil aj Spevokol Lipka svojimi peknými piesňami. Blok veľkých dychových hudieb otvoril jeden z dvoch vzácnych hostí festivalu – Vojenská hudba Banská Bystrica s dirigentom npor. Marekom Flimelom. Predviedli nám pekný profesionálny program, sme radi, že sa festivalu zúčastnili, lebo u vojakov sú prvoradé štátne záležitosti na príkaz veliteľstva armády, ktoré môžu prísť zo dňa na deň. Preto sa len cca 10 dní pred festivalom ujasnilo, či prídu vojaci z Banskej Bystrice, alebo príde Vojenská hudba Ozbrojených síl SR z Bratislavy, ktorá bola nahlásená najprv ako hosť nášho festivalu. Po profesionálnej vojenskej hudbe nastúpil na pódium bývalý majster Slovenska – Detský dychový orchester ZUŠ Brezno, ktorý dirigoval pán učiteľ Marián Švoňava. Deti hrali veľmi pekne, krásne im to ladilo a predviedli zaujímavý program. Detský orchester ukázal, že keď sa chce, tak sa dá a deti a dychové nástroje nie je nič nezvyčajné, ako aj dievča hrajúce na bubon, tenor, či činely. Môžeme im len v dobrom závidieť. No a nasledovali pravidelní účastníci festivalu od jeho počiatku. Náš Tanečný orchester Valaská pod vedením Janka Jenču a so sólistami, speváki Jarkou Bánikovou, Jožkom Ambrózom a Jarkom Benkom. Svoje hráčske umenie na klarinet ukázal aj Maťko Veselka. Nasledovala stará dáma medzi dychovými orchestrami – najstarší dychový orchester na Slovensku – Dychová hudba Železiarne Podbrezová s dirigentom Jakubom Lacom, zahrali zaujímavý program i so spievanými kusmi, v ktorých sa predviedla mladá speváčka Klaudia Chomisteková, a niečo som si zaspieval aj ja. Posledným z veľkých orchestrov bol Dychový orchester mesta Brezno, ktorý diriguje Marián Švoňava, s náročnými ale i populárnymi skladbami. Zaznelo dokonca sólo pre písací stroj v podaní sólistky Anny Švoňavovej. No a zlatým klincom festivalu bola tanečná zábava s Dychovou hudbou Glória Zdeňka Gurského z Českej republiky, ktorá je jednou z najlepších dychoviek v Čechách. Poctivo odohrali, ako sľúbili, výborný dvojhodinový program, ukázali svoje majstrovstvo v sólových skladbách a krásnych piesňach, moravských i našich slovenských. Nemôžeme samozrejme zabudnúť na Zvolenské mažoretky s vedúcou Zuzanou Niščákovou. Počas výmeny kapiel na pódiu nám ukázali svoje umenie, či už klasické mažoretkové pochodové zostavy, ale aj kúsky hraničiace až s akrobaciou, kedy sa divákom až zatajil dych v úžase nad tým, čo tie deti dokážu. Pri príprave festivalu sa snažíme dať možnosť našim, domácim. Domáci boli zvukári a domáci boli aj skvelí moderátori festivalu – Monika Senčeková a Matej Veselka, ktorí sa svedomito pripravili a svojím slovom sprevádzali a pekne spestrili celý festival. Aj upomienkové predmety, pekná keramika a odznaky pre účinkujúce kapely vyrobili ruky Valaštianky Evky Huňovej, držiteľky Regionálnej značky Horehronie. Na záver sa patrí poďakovať. V mene všetkých účinkujúcich ďakujem organizátorom a spoluorganizátorom za prípravu a organizačno-technické zabezpečenie festivalu, obci Valaská – vedeniu obce, pracovníkom Obecného úradu vo Valaskej a Technických služieb Valaská. Festival bol súčasťou oslavného trojdnia pripomínajúceho si 550. výročie našej obce, čo

(Dokončenie na str. 4)

49. ročník Festivalu dychových hudieb Valaská 2021

(Dokončenie zo str. 3)

bolo na organizáciu o to náročnejšie. OZ Pekný deň, ktoré opäť zastrešilo sprievodné podujatie Ľudové remeslá v objatí hudby, tentokrát bolo aj s vôňou harule. Na námestí naozaj haruľa rozvoniavala a každý si ju mohol kúpiť. Aspoň takto sme si chceli pripomenúť obľúbenú Súťaž o najchutnejšiu haruľu. Ďakujem aj Stredoslovenskému osvetovému stredisku – p. Igorovi Gašparovi, všetkým členom prípravného výboru a všetkým zúčastneným kapelám a muzikantom, mažoretkám, moderátorom, zvukárom. A posledné veľké ďakujem patrí vám, divákom, návštevníkom festivalu, ktorí ste prišli a bolo vás plné námestie, čo nás veľmi potešilo a aj tanečný parket bol plnší ako naposledy. Kultúra a podujatia chýbali a chýbajú nám všetkým. Veríme, že na budúci rok sa už v pohode bez nejakých obmedzení stretneme na jubilejnom 50. ročníku Festivalu dychových hudieb Valaská 2022.

R. Hlaváčik
Tanečný orchester Valaská

Festival dychových hudieb Valaská 2021 – memoriál Jožka Kučeru sa organizoval s podporou z Fondu na podporu umenia. Ďakujeme.

fond na podporu umenia

Ľudové remeslá v objatí hudby s vôňou harule

Boli, ako už býva, 17 rokov dobrým zvykom, sprievodným podujatím Festivalu dychových hudieb vo Valaskej. Keďže sa festival konal netradične v septembri, v čase, kedy sa zvyčajne koná Súťaž o najchutnejšiu haruľu Valaskej, chceli sme ju na námestí mať aspoň symbolicky. Zásluhou Zuzky Slivkovej, Denisy Sluštíkovej, Dorotky Slivkovej a pravidelnej haruľovej súťažiacej Dominiky Schallerovej nielen vynikajúco voňala, ale bolo jej dostatok pre všetkých.

Prezentáciou svojich výrobkov z dreva a kovu podujatie aj napriek úctyhodnému veku každý rok podporuje pán Tibor Amrich. Spolu s ním jeho zať Jožko Kurek, ktorému pod rukami priam ožívajú obrázky, ktoré vrýva do svojich kožených výrobkov. Ako sa len potešili niektorí návštevníci festivalu, keď si mohli zaplieskať Jožkovým vlastnoručne upleteným bičom. Krása ručne vyrábaných bábik Anky Nátherovej spočíva aj v precíznosti jednotlivých detailov horehronských krojov. Anka Nátherová je veľmi nápaditá a recykluje materiál. Zo starých a nepotrebných vecí, ktoré by inak skončili na zbernom dvore alebo ktovie kde zahodené, vyrába nové kúsky. To je jej príkladný spôsob ochrany a ohľaduplnosti k životnému prostrediu. Odborné učilište internátne vo Valaskej pravidelne organizuje pre svojich žiakov Šlabikár remesiel, kde remeselníci z okolitých obcí prezentujú žiakom ľudové remeslá. Na festivale učilište predstavilo maľovanie na plátno, maľovanie na sadrové odliatky, čo si mohli deti priamo na mieste vyskúšať, či pletené výrobky z papiera, ktoré vyrába pani Eva Muránska, matka žiaka školy. Krásnu zbierku minerálov predstavil Radko Páleník, ktorý je zanieteným mineralógom. Vo svojej zbierke má najrôznejšie minerály, ktoré našiel na Slovensku. Mohli ste v nej napríklad nájsť ním vyrobenú krištáľovú rušičku geopatogénnych zón. O krištáli je známe, že veľmi priaznivo ovplyvňuje zdravie človeka.

Svojimi výrobkami podujatie podporili aj držiteľky certifikátu Regionálny produkt Horehronie. Drahomíra Prachniarová z Hronca získala certifikát za vlastnoručne vyrábané sviečky z včelieho vosku od vlastných včiel. Preto ste si v jej stánku mohli zakúpiť aj med. Okrem toho prevádzkuje Mydielkáreň s vlastnými mydielkami a prírodnou kozmetikou. Evka Huňová je držiteľkou certifikátu za ručne modelovanú dekoratívnu keramiku. Z jej dielne pochádza putovný pohár na našu súťaž v pečení harule. Evka vyrobila upomienkové predmety s hudobnými motívmi, ktoré tento rok dostali na festivale všetci účinkujúci. Svojimi rukami vdychuje život hline a vyrába šperky, kvety, svietniky a mnoho iného. V hline uchováva kúsky Horehronia, reliéfy kultúrnych pamiatok alebo krásu miest nášho regiónu. Jej výrobky nájdete aj u Poliakovcov v zelovoci. Alenka Ďurečková je nesmierne tvorivá. Staré poklady, ktoré ukrývajú pôjdy, sú pre ňu veľkou inšpiráciou. Váži si aj výšivku na starej utierke, pretože je to dielo ľudských rúk, možno dedičstvo po starej materi a v ňom ukrytá tradícia a krása Horehronia. Ak je utierka už aj nepoužiteľná, Alenka výšivku „zachráni" a všije do košele, či blúzky.

Kreativitu a tvorivosť možno uplatniť pri väčšine činností, pri ručných prácach, varení, či písaní knihy. Tento rok obohatili naše remeselné stánky aj dve knižné diela: slovensko-anglická kniha Jógujeme po anglicky, ktorej autorkou je Dominika Schallerová, cerfitikovaná cvičiteľka jógy a Chute Horehronia s fotoreceptami horehronských receptov, na výrobe ktorej sme sa v spolupráci s Klastrom Horehronie podieľali my, OZ Pekný deň. Publikáciu nájdete v predajni TIC v Brezne alebo na Bystrej.

Všetkým vám, ktorí ste svojou prácou, svojimi výrobkami, svojou prítomnosťou podporili podujatie Ľudové remeslá v objatí hudby, tentokrát s vôňou harule, patrí veľké poďakovanie. Vytvorili ste pre všetkých účastníkov festivalu krásne a príjemné prostredie na počúvanie skvelej hudby.

Monika Senčeková za OZ Pekný deň

Športové popoludnie v ZO JDS Valaská

Dňa 20. septembra 2021 ZO JDS Valaská usporiadala pre svojich členov športové popoludnie. Stretnutie sa konalo na ihrisku v materskej časti obce. Cieľom akcie bolo v medziach našich možností si zašportovať. Rozdelili sme ihrisko na viacero stanovíšť s určitými disciplínami. Súťažili sme v hode granátom na cieľ, v hode granátom do diaľky, v kope na bránku, muži absolvovali vrh guľou, ženám bol bližší hod váľkom. Naše športové zápolenie prišiel povzbudiť aj starosta obce Mgr. Peter Jenča a zástupca starostu Ing. Ján Dundovič. Samozrejme nesmelo chýbať vyhodnotenie disciplín. Súťažiaci, ktorí obsadili prvé, druhé a tretie miesto, dostali aj symbolickú cenu, ktorú im odovzdal pán starosta. Po súťažiach sme si posedeli v príjemnom prostredí Hostinca pod úbočou pri chutnom guľáši. Priestor na posedenie nám poskytol p. Erik Bachratý, guľáš nám navarili v reštaurácii Perla Gastro. Celé popoludnie sa nieslo vo veselej atmosfére medzi priateľmi. Akcia sa nám vydarila. Všetci sme odchádzali spokojní, s úsmevom na tvári a so želaním, že sa aj v budúcnosti budeme naďalej pri rôznych príležitostiach stretávať a že pandemická doba, ktorej teraz čelíme, čoskoro pominie.

Viera Sedláková
predsedníčka ZO JDS Valaská

„Na ľudovú nôtu" alebo tradícia všitá do každého kúsku

História našej obce je veľmi úzko spätá s Ľupčianskym hradom a panstvom v Slovenskej Ľupči, kde boli v 14. a 15. storočí spísané listiny svedčiace o založení našej dediny a udelení šoltýskeho práva. Bolo preto veľmi pekným zážitkom ocitnúť sa na mieste, ktoré dýcha dávnou históriou spojenou s Valaskou pri slávnostnej príležitosti odovzdávania certifikátov Regionálneho produktu Horehronie dňa 24. augusta 2021. Historický charakter dodalo tejto príležitosti nielen miesto konania, ale aj skupina historického šermu Berezun z Brezna, ktorá sa priamo podieľala na slávnostnom akte odovzdávania certifikátov. Nádvorie hradu si pripomenulo niekdajší život hradného panstva a pravú atmosféru šermiarskeho zápasu.

Horehronie so svojimi tradíciami a hlavne s ľuďmi, ktorí majú tradície stále v úcte, sa môže pochváliť už 38 držiteľmi regionálnej značky. *Držitelia certifikátu majú zabezpečenú jednotnú prezentáciu s logom zvončeka, ktorý symbolizuje tradíciami živé Horehronie. Značka Regionálny produkt Horehronie* je značkou kvality, ktorá sa používa na označenie výrobkov, produktov a služieb s pôvodom v regióne *Horehronie.* Jedným z kritérií na udelenie tohto certifikátu je regionálny horehronský pôvod zložiek výrobkov a tradícia výrobkov, výrobného postupu, zloženia je druhým kritériom.

Toto všetko spája vo svojej tvorbe Alenka Ďurečková, čerstvá držiteľka certifikátu Regionálny produkt Horehronie. Dielka vychádzajúce spod Alenkiných šikovných rúk nesú v sebe prvky ľudovej kultúry s krásnou myšlienkou priblížiť súčasnému človeku tradičné ľudové oblečenie, zachovať a pripomínať pôvod človeka z Horehronia aj v 21. storočí. Dnes už nie je kroj každodennou súčasťou života človeka tak, ako kedysi, obliekame si ho viac-menej len príležitostne podľa tradícií v jednotlivých dedinách. Alenka vychádza z prvkov horehronských krojov, s ktorými od detstva prichádzala do styku. Modernému človeku umožňuje nielen cítiť sa príjemne v tomto oblečení v bežnom živote, či pri slávnostných príležitostiach, ale zažiť aj pocit hrdosti na svoju príslušnosť, na svoj pôvod. Silu tradície, charakter tohto oblečenia vyzdvihne a podporí a zároveň zachová myšlienku spätosti s naším pôvodom.

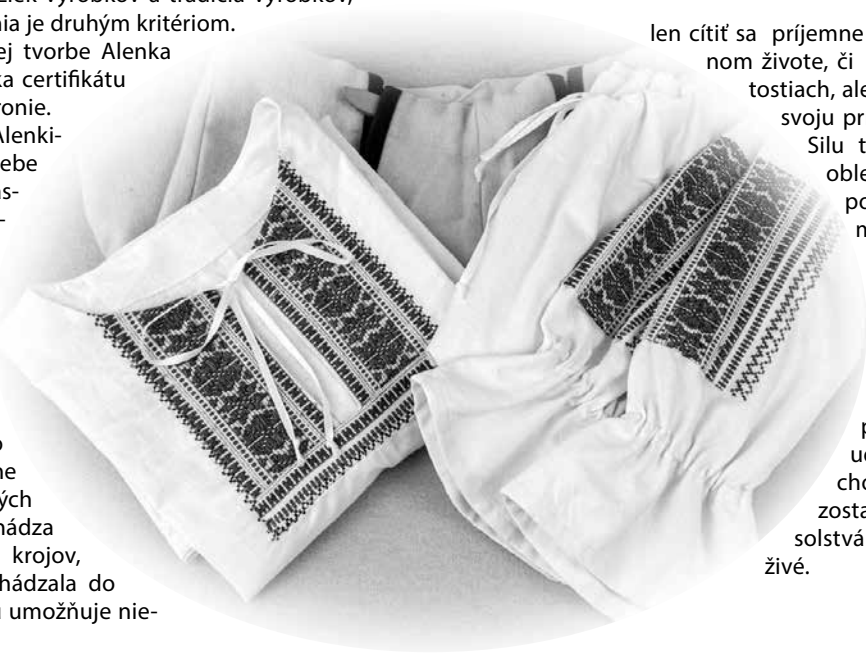

A na to by sme nemali zabúdať, na svoje korene, na dedičstvo v podobe zvykov a tradícií, ktoré nám zanechali naši predkovia. Pokiaľ tieto udržíme pri živote, ich duchovnú aj hmotnú krásu, zostanú s nami tradície a posolstvá našich predkov večne živé.

Monika Senčeková
Foto: Ľubomír Ďurečka

Vzdali sme úctu ALEXANDROVI DUBČEKOVI

V utorok 5. októbra 2021 sa členovia MO MS vo Valaskej spolu s kolektívnym členom ZŠ J. Simana vo Valaskej, žiakmi deviateho ročníka, zúčastnili tematického matičného výletu pri príležitosti 100. výročia narodenia veľkého Slováka a matičiara Alexandra Dubčeka. Ako tento výlet vnímali žiaci deviateho ročníka si môžete teraz prečítať.

„Cesta autobusom bola zaujímavá, pán učiteľ Magera nám počas cesty rozprával zaujímavosti o okolí. Cestovali s nami aj milé dámy z MO MS Valaská, ktoré nám spríjemňovali cestu. Skoro po 3 hodinách sme prišli do nášho prvého cieľa, Uhrovca. Videli sme zaujímavé rukopisy Ľ. Štúra a ocenenia A. Dubčeka. Pozreli sme si aj krátky dokument

o živote Dubčeka. Po skončení programu sme zapáli sviece a položili sme veniec na ich počesť. Ďalej sme sa presunuli do nášho druhého cieľa, mesta Trenčín. Navštívili sme Trenčiansky hrad, kde sme si spravili menší okruh. Videli sme studňu lásky (dvaja naši žiaci sa do seba dokonca zaľúbili) a nádherný výhľad na mesto. Boli tam ukážky výzbroje, vojaci či katapulty. O tretej sme sa všetci stretli a čakali sme na náš autobus domov. Cestou naspäť nám učiteľ vymýšľal zaujímavé súťaže. Výlet sa nám veľmi páčil a sme vďační, že sme to mohli navštíviť. Ďakujeme."

Veľmi nás teší, že máme aktívnu spoluprácu s našimi kolektívnymi členmi, veríme, že našu spoluprácu budeme aj naďalej utužovať, a tak spoločne budeme vytvárať hodnoty, na ktoré budeme spoločne hrdí!

pani učiteľka Soňa Skladaná, pán učiteľ Matúš Magera

Valné zhromaždenie MO Matice slovenskej vo Valaskej

Dňa 23. 08. 2021 sa uskutočnilo volené valné zhromaždenie nášho miestneho odboru. Veľmi nás potešila osobná účasť ThLic. Mgr. Viliama Komoru, PhD., tajomníka MS v Martine, ako ja zástupcu starostu obce Ing. Jána Dundoviča, zástupcov kolektívnych členov a všetkých tých, ktorým matičná otázka nie je ľahostajná.

V úvode predseda MO MS Valaská PaedDr. Magera predniesol správu o činnosti miestneho odboru MS za roky 2017 - 2021, následne informovala o správe hospodárení a správe dozorného výboru jej predsedníčka Gabriela Babková. Hlavným bodom programu bola voľba do orgánov nášho miestneho odboru. Jednotliví členovia hlasovali nasledovne:

za predsedu MO MS Valaská: PaedDr. Magera,
za členov výboru: Mgr. Hanková, p. Kramlová, p. Kureková, p. Vilhanová, p. Králiková, p. Kováčová,
za predsedu dozorného výboru: Ing. Fischerová,
za člena dozorného výboru: p. Kúdelková, p. Havrilová.

Do orgánov MS boli VZ zvolení jednohlasne všetci navrhovaní kandidáti, a to nasledovne:
predseda: Marián Gešper,
výbor: Matúš Magera MO Valaská, Branislav Husár MO Zvolen, Jozef Piecka MO Žiar nad Hronom,
predseda DV: Martin Fejko,
členovia DV: Ján Račko, Milan Stromko.

VZ vo Valaskej zvolilo ako delegáta na VZ MS, ktoré sa uskutoční 09. 10. 2021 v Liptovskom Mikuláši, PaedDr. Mageru. Novozvolený predseda predniesol plán činnosti odboru na obdobie rokov 2021 - 2025. Zamerať sa chce

hlavne na spoluprácu s miestnymi organizáciami, občianskymi združeniami a realizáciu okrem tradičných akcií aj akcií, ktoré sa odboru nepodarilo zrealizovať v prechádzajúcom volebnom období. Veľký dôraz bude kladený na prípravu osláv 100. výročia založenia miestneho odboru vo Valaskej, ako aj 20. výročia založenia Spevokolu Lipka pri MO MS Valaská. Záver rokovania patril diskusii a príhovorom hostí.

Touto formou ďakujeme za podporu na valnom zhromaždení a veríme, že matičnú myšlienku budeme aj naďalej plniť a vašu dôveru nesklameme.

výbor MO MS Valaská

Matica slovenská v našej obci opätovne jednotná

Veľmi nás teší, že po viac ako dvoch desaťročiach sa Matica slovenská v našej obci spojila a zjednotila svoje sily v ťažkom matičnom boji. Dňa 29. 09. 2021 sa za účasti predstaviteľov obce, regionálnych predstaviteľov Matice slovenskej, členov výboru nášho miestneho odboru a členov Miestneho odboru MS na Piesku konal slávnostný výbor. Program obohatili žiaci ZUŠ z Valaskej pod vedením pani učiteľky Vlasty Pastorkovej. Na slávnostnom rokovaní boli prítomní:
- starosta obce Valaská Mgr. Peter Jenča,
- okresná predsedníčka MS Brezno MUDr. Emília Bučková,
- prednostka obecného úradu vo Valaskej Mgr. Dana Kmeťová,
- oblastná pracovníčka MS v Brezne Mgr. Kristína Magerová,
- zástupca starostu obce Valaská Ing. Ján Dundovič,
- predsedníčka dozorného výboru MO MS vo Valaskej Ing. Anna Fischerová,

15 nových členov z MO MS na Piesku.

Vzácni hostia vyjadrili spokojnosť so spájaním matičných síl v našej obci a zároveň zapriali všetko dobré, pevné zdravie, Božie požehnanie, chuť, silu a elán pracovať v prospech a rozvoj nielen MS ako takej, ale aj našej obce.

za dozorný výbor Ing. A. Fischerová

Oblastné pracovisko MS Brezno má nového vedúceho pracovníka

Oblastné pracovisko Matice slovenskej (OP MS) Brezno vzniklo 29. 09. 1996 a pôsobí v prenajatých priestoroch Mestského úradu od 01. 08. 1997, je vysunutým pracoviskom DMS. Na jeho čele je vedúci, ktorého vymenúva predseda Matice slovenskej. Územnú pôsobnosť OP MS, zásady hospodárenia s majetkom, pracovnoprávne vzťahy, náplň práce a ostatné pracovné akty upravuje zriaďovacia listina tohto pracoviska, ktoré vydáva predseda po schválení vo výbore.

Veľmi príznačne a zároveň aj symbolicky v deň osláv Ústavy Slovenskej republiky predseda MS JUDr. Marián Gešper vymenoval nového vedúceho oblastného pracovníka v Brezne. Náš MO MS vo Valaskej veľmi teší, že sa rozhodol pre člena nášho odboru a teda do funkcie menoval Mgr. Kristínu Magerovú. Na novom poste jej prajeme veľa úspechov pri napĺňaní matičnej myšlienky, ako aj národného povedomia ako takého.

výbor MO MS Valaská

Vážení čitatelia obecných novín Valaštiansky hlásnik,

dovoľte, aby som vám priblížila priebeh konania celoslovenského VZ MS v Liptovskom Mikuláši, ktoré sa konalo 09. 10. 2021. Delegáti s hlasom rozhodujúcim (celkovo bolo prítomných 78,7 % delegátov, teda 307 z 390) rozhodli o novom predsedovi MS, predsedovi DV, členoch výboru a členoch DV MS na obdobie 2021 - 2025.

Voľba predsedu MS:
1. Marián Gešper - 213 hlasov,
2. Štefan Martinkovič - 88 hlasov.

Voľba predsedu DV MS:
1. Martin Fejko - 236 hlasov,
2. Ján Buleca - 69 hlasov.

Voľba členov výboru MS:
- celkový počet kandidátov 49 - volilo sa 28 členov,
- veľmi nás teší, že do výboru MS bol zvolený za oblasť Horehronia Matúš Magera (MO MS Valaská), ktorého podporilo 122 delegátov. Na to, aby vôbec mohol kandidovať, potreboval získať podporu jednotlivých orgánov MS - podporilo ho v rámci Slovenskej republiky 6 MO MS, 12 pracovísk MS, 1 OR MS. Chcem podotknúť, že OP MS Brezno nenavrhlo pána Mageru, aby nedošlo ku konfliktu záujmov,
- spomeniem ešte niektorých členov výboru, ktorí boli zvolení a sú z BB kraja: Marek Hanuska, Branislav Husár, Peter Schvantner, Jozef Piecka, Filip Púpala.

Voľba členov DV MS:
- celkový počet kandidátov 13 - volilo sa 5 členov,
- spomeniem člena DV, ktorý bol zvolený a je z BB kraja: Ján Račko.

Mgr. Kristína Magerová
OP MS Brezno
Námestie 1. mája 460/8, 976 46 Valaská
opbrezno@gmail.com
tel.č. +421 908 557 478

Beh pre zdravé srdce

Dňa 12.10. sa na našej škole už tradične konalo podujatie „Beh pre zdravé srdce", jeho 5. ročník. Vzhľadom na súčasnú situáciu v krajine sme museli toto podujatie pozmeniť. Slávnostné otvorenie sa nekonalo na školskom dvore, ale cez školský rozhlas. Žiaci sa prostredníctvom rozhlasovej relácie dozvedeli viac informácií o p. Simanovi a príhovor mala aj p. Fischerová, sestra pána Simana. Behy sa začali od 2.vyuč. hod. až po 5.vyuč. hod., vždy po jednom ročníku. Aj napriek tomu, že sme nemohli byť všetci na dvore, nálada bola výborná, deti mali veľkú chuť súťažiť a prekonávať samých seba, navzájom sa povzbudzovali. V cieli mali pripravený teplý čaj a ovocie.

Celkovým víťazom I. stupňa sa stal Maxim Boroš, časom 1min. 21 s a víťazom II. stupňa sa stal Matúš Havaš, časom 2 min. 19 s.

Celkovým víťazom a všetkým umiestneným žiakom v jednotlivých kategóriách srdečne blahoželáme.

Veľká vďaka patrí našim deviatakom, ktorí zvládli organizáciu a pomoc pri tomto podujatí na jednotku. Taktiež chceme poďakovať za pomoc zo strany kuchárok, pána školníka, p. asistentky Laksíkovej.

Mgr. J. Pohorelcová a Mgr. M. Jenčová

Učíme sa demokracii prostredníctvom programu Školy za demokraciu

Aj počas tohto školského roka sa trieda 8. B zúčastní vzdelávacieho programu „Školy za demokraciu", ktorý sa sústreďuje na systematickú prácu so žiakmi podporujúc hodnoty slobody, rovnosti, demokracie, otvorenej spoločnosti. Vymedzuje sa voči všetkým formám intolerancie. Program rozvíja kompetencie v oblasti ľudských práv, usiluje sa o redukciu stereotypov a predsudkov. Stavia na metódach, ktoré poskytujú priestor pre otvorený dialóg a pokojnú konfrontáciu myšlienok. Naši žiaci nie sú iba pasívnymi poslucháčmi, ale aktívne formujú diskusiu a obsahom prispievajú do aktivít kryštalizujúcich ich názory a postoje. Individuálny prístup koordinátorky programu, Zuzany Szabóovej, participatívne a inovatívne metódy vzdelávania zvyšujú povedomie mladých ľudí o tom, ako funguje moderná demokratická spoločnosť, a neutralizujú vplyvy radikálnych a extrémistických názorov. Aj tento školský rok absolvujeme desať zaujímavých workshopov, ktoré sú zamerané na rozvoj kritického myslenia, živé knižnice a ďalšie zaujímavé aktivity. Program Školy za demokraciu finančne podporujú Ministerstvo spravodlivosti SR, ActiveCitizensFund – Slovakia, Banskobystrický samosprávny kraj a Me and Your Stories – MYS.

Mgr. Soňa Skladaná

Príbeh v slovách a obrazoch

Kreslené postavičky, bublinky, krátke vety, často len citoslovcia alebo tri bodky – a živý, pútavý príbeh je na svete. Menej je niekedy viac, ako sa vraví. A v komikse to platí dvojnásobne. Spojenie výtvarného a slovesného umenia dobylo celý svet. Azda nejestvuje dieťa, či mladý človek, ktorý by nemal rád komiksy. Aspoň niektoré – osvedčenú klasiku alebo nové sci-fi komiksové spracovania. V komikse vystupujú väčšinou vymyslené postavy, v realite skutoční ľudia. Každý má svoj príbeh, ktorého línia sa rozvíja každým obrázkom, kým nepríde k záverečnej pointe.

Žiaci 6. B triedy ZŠ J. Simana sa v mesiaci október venovali komiksu na hodinách literatúry. Tretí október bol dokonca dňom zviditeľnenia komiksových autorov a ich cieľom je vždy v tento dátum vytvoriť za 24 hodín 24-stranový komiks. My sme si vytýčili jednoduchšie ciele. V laviciach sedeli žiaci s doplnkami v štýle Simpsons family, Batmana, Hulka, Spidermana, Supermana či iných komiksových superhrdinov. Súčasťou ich outfitu boli trička, ba dokonca nechýbali i komiksové ponožky. Triedu sme si skrášlili výstavkou komiksových figúrok a postavičiek, ale aj komiksových časopisov. Žiaci vytvárali vlastné komiksové príbehy a papierové bubliny zapĺňali odkazmi. Do úst hrdinov našich komiksov vkladali slová a postupne oživovali nakreslený príbeh na papieri. Vznikli tak zaujímavé, miestami vtipné príbehy, ktoré potom jednotlivci odprezentovali pred publikom. Téme komiksov sme sa venovali aj na hodinách informatiky, kde sme využili dostupné online nástroje na tvorbu jednoduchých komiksov.

Bubliny sú neodmysliteľnou súčasťou komiksov. Obsahujú prehovor postavy, ale často len slovo na dotvorenie ilustrácie, na vyjadrenie emócie. Krátke vety, citoslovcia, no aj len tri bodky... Tie dopovedia nevypovedané. Skúsme uplatniť zásady komiksu v komunikácii a spolužití s ľuďmi. Možno budú naše príbehy fascinujúcejšie a krajšie, ako sú (komiksy).

PaedDr. Denisa Maťovčíková

LETNÁ ŠKOLA

V týždni od 16.8. do 20.8. prebiehala Letná škola pre žiakov siedmeho ročníka. Naša družina putovala spolu s valaštianskym valachom a triednymi učiteľkami po valaštianskom chotári. Program letnej školy bol pokračovaním aktivít z celoročného projektu siedmakov Som Valašťan.

Radi vám rozpovieme náš príbeh. Začal v pondelok pred školou, kde nás naše pani učiteľky v krojoch privítali chlebom, soľou a syrom. Prvý deň sme sa držali hesla **História je naša učiteľka**. Najprv sme pracovali s povesťou o vzniku Valaskej, pričom sme si zopakovali učivo zo slovenčiny a dejepisu. Ušili sme zo skutočného 40-ročného plátna košeľu pre valacha, ktorú sme si obliekli pri skladaní sľubu. Začali sme tvoriť vlastnú mapu Valaskej a letný špeciál nášho triedneho časopisu Siedmacká bublina. Veľmi milo nás privítala pani Králiková v Obecnej knižnici A. A. Baníka. Rozpovedala nám veľa zaujímavostí o našej obci.

V utorok sme pásli ovce s heslom **Srdcom valach**. Začali sme virtuálnou návštevou salaša pána Petra Kučeru. Všetky aktivity v tento deň sa týkali salašníctva, života valachov v minulosti i súčasnosti. Zavítali sme na malý rodinný statok k pánovi Sepešimu, ktorý získal 2. miesto na Majstrovstvách Slovenska v strihaní oviec v Liptovskej Lúžnej.

V stredu sme navštívili krajské mesto. Sprevádzala nás koordinátorka programu Školy za demokraciu Zuzka Szabóová. Previedla nás Záhradou - Centrom nezávislej kultúry, námestím s výkladom o židovskej histórii Bystrice. Prehliadka stálej expozície Dominika Skuteckého bola obohatená o tvorivé dielne. Najviac sme sa tešili na kníhkupectvo Artfórum a kúpu kníh, aby platilo naše heslo dňa **Kniha nad zlato.**

Štvrtok bol dňom hesla **Priateľstvo starších je vzácne**. Po ročnom dopisovaní a online stretnutí sme sa konečne mohli stretnúť s našimi priateľmi z Denného stacionára v Nemeckej. Pridali sa k nám aj naša pani riaditeľka a pán starosta Valaskej. Dozvedeli sme sa, ako funguje denný stacionár, ako tu klienti trávia svoj čas. Veľkým prekvapením pre nás bol pripravený kultúrny program. Terezka nám predviedla ľudový tanec a všetci sa predstavili v divadielku O hlúpom mýšatku. Vypočuli sme si ich spomienky na detstvo a mladosť, zaspievali ich obľúbené piesne. Neodišli sme s prázdnym žalúdkom, čakalo nás opekanie špekáčikov a pohostenie domácimi koláčikmi.

Heslom piatku bolo **Remeslo má zlaté dno.** Začali sme prehliadkou výstavy venovanej vzniku cechov a remesiel. Vyrobili sme návrhy valašky pre valacha, dokončili mapu nášho putovania a navštívili sme remeselníkov v ich dielňach. Pán Amrich nám ukázal, ako sa vyrábajú pracky, bič a fujara. Pán Kurek ukázal, ako sa vyrába valaška, kožené puzdrá, kapsy, nože. Aj bič bolo počuť pliesskať! Putovanie sme zakončili pri sladkých koláčoch a zhodnotili sme, že celý týždeň bol neopakovateľným zážitkom.

Naše poďakovanie patrí pani Králikovej, že si našla na nás čas, rodine Sepešiovcom za srdečné prijatie, starej mame Katke za muffiny a kokosový rez, našej Zuzke za pozvanie a sprevádzanie Bystricou, všetkým zamestnancom a klientom stacionára za emotívne chvíle a zážitky, pánovi Amrichovi a pánovi Kurekovi za odkaz, že remeslo má aj v dnešnej dobe zlaté dno.

Na záver len chceme všetci **sľúbiť, že sa budeme snažiť byť čestní, múdri a hrdí Valašťania, ktorí robia radosť svojej rodine,** škole, **obci, krajine.**

Valaštianska družina siedmakov

Čítame si ŽIVÉ KNIHY

Učenie sa cez rozprávané príbehy je jedným z mála nástrojov, ktorý dokáže zaujať všetky učiace sa typy detí a mladých ľudí. Vo viacerých krajinách je bežnou súčasťou vzdelávania, keďže ide o najinteraktívnejšiu formu procesu učenia sa. Živé knižnice nám poskytli priestor na vytvorenie konštruktívneho dialógu medzi ľuďmi, s ktorými sa v bežnej realite nemáme možnosť stretnúť a porozprávať sa. Žiaci mali príležitosť súkromne a osobne komunikovať s cudzím človekom v štruktúrovanom, chránenom a absolútne voľnom priestore – bez akýchkoľvek ďalších záväzkov.

Mali sme možnosť vypočuť si výpovede dvoch zaujímavých ľudí, ktorí nás hneď na začiatku upútali vlastným príbehom zo života, skúsenosťami, argumentmi a oblečením. Biele pančuchy, bodkované šaty a červený nos. Kto som? Uhádli by ste? Takto sa nám predstavila Milenka, ktorá pracuje ako zdravotná klaunka v občianskom združení ČERVENÝ NOS Clowndoctors. Jej skalpelom je humor, jej fonendoskopom je empatia. Smiechom sa snaží podporiť pohodu pacientov, znížiť stres a úzkosť. Dozvedeli sme sa, že už viac ako 12 rokov prináša hospitalizovaným deťom a starým ľuďom klaunský humor a spolu so svojimi kolegami sa snažia navodiť dobrú náladu aj zdravotnému personálu v nemocnici.

Druhým hosťom bol riaditeľ organizácie AmnestyInternational Slovensko, Rado Sloboda, ktorý je aj spoluzakladateľom banskobystrického kníhkupectva Artforum a Literárnej bašty, ktorá sa venuje vydávaniu a prezentácii súčasnej literatúry. Už vieme, že cieľom AmnestyInternational je dosiahnuť zlepšenie stavu ľudských práv na celom svete. Prekvapilo nás, že je to najväčšia ľudsko-právna mimovládna organizácia na svete – celosvetové hnutie viac ako 7 miliónov ľudí z viac než 150 krajín a regiónov sveta usilujúcich sa o dodržiavanie ľudských práv.

Už teraz sa zodpovedne pripravujeme na písanie listov solidarity a petícií v rámci najväčšieho ľudskoprávneho podujatia s názvom Maratón písania listov, ktorými budeme žiadať spravodlivosť pre nespravodlivo väznených, utláčaných a prenasledovaných ľudí.

Ďakujeme koordinátorke programu, Zuzke Szabóovej, za realizáciu ŽIVEJ knižnice a veríme, že naša spätná väzba a odkazy potešia a povzbudia našich hostí do ďalšej práce.

Mgr. Soňa Skladaná

Európsky deň jazykov

Ovládanie jazyka pomáha otvárať bránu k inej kultúre a spoločnosti. 26. september je Európskym dňom jazykov a vyhlásila ho Rada Európy v roku 2001 počas Európskeho roka jazykov. Cieľom Európskeho dňa jazykov je upozorniť na dôležitosť učenia sa jazykov, podporiť rozvoj viacjazyčnosti, jazykovej a kultúrnej rozmanitosti, interkultúrneho porozumenia i celoživotného vzdelávania a školy v členských krajinách si ho každoročne pripomínajú prostredníctvom rôznorodých aktivít. Inak tomu nebolo ani v ZŠ J. Simana vo Valaskej. Žiaci 2. stupňa si potrebu učenia sa jazykov pripomenuli už po druhý raz rôznymi aktivitami vo všetkých troch jazykoch, ktoré sa na našej škole vyučujú – v anglickom, nemeckom i ruskom. Na ich príprave sa podieľali vyučujúce cudzích jazykov. Zo slovnej zásoby spomínaných jazykov sme vytvorili STROM JAZYKOV, ktorý zapustil korene na centrálnej nástenke 2. stupňa. Už teraz sa žiaci aj učitelia tešia na ďalší ročník Európskeho dňa jazykov, ktorý sa pokúsime aj v budúcom roku obohatiť novými nápadmi.

PaedDr. Denisa Maťovčíková

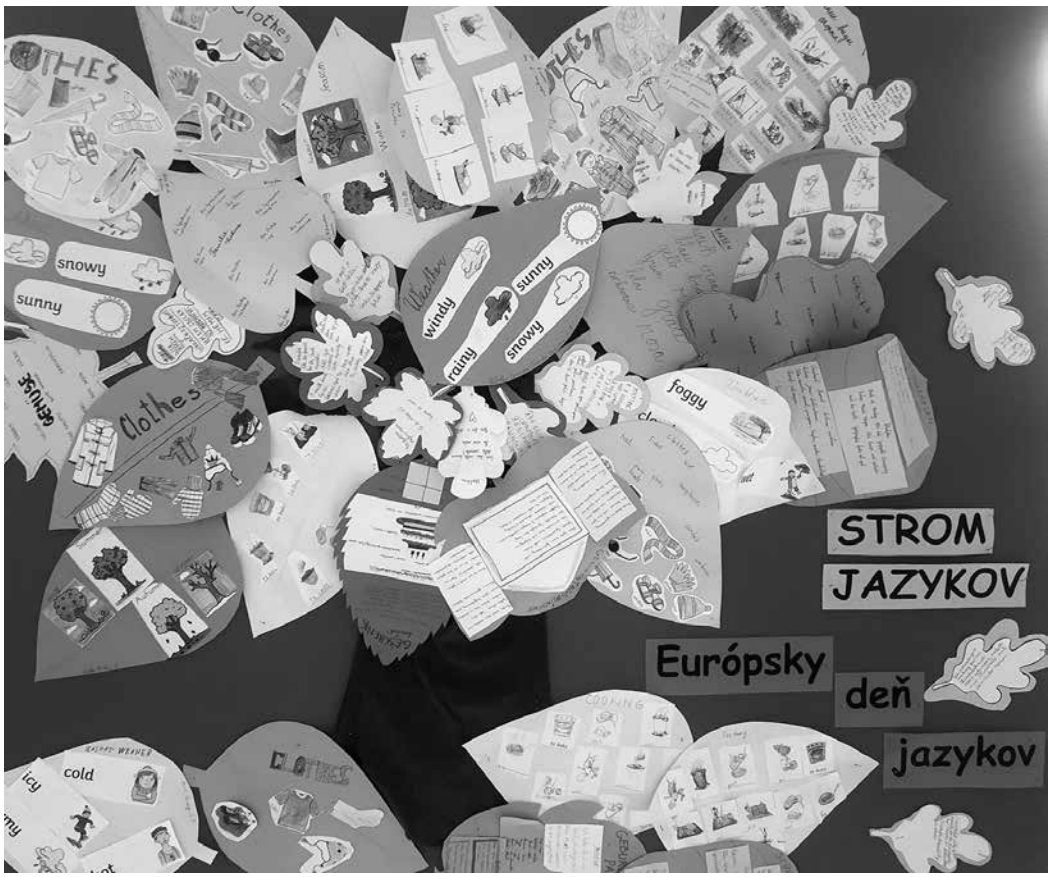

Pri príležitosti 550. výročia predstavujeme osobnosti obce Valaská

CENA STAROSTU OBCE VALASKÁ

Promovaná pedagogička Darina FELLNEROVÁ

Od roku 1973 pôsobila v Základnej škole vo Valaskej ako riaditeľka školy. Počas jej 17 ročného vedenia sa venovala zabezpečovaniu kvalitného vzdelávania žiakov, ktoré v tom období prebiehalo v duchu komunistickej výchovy. Dôraz sa kládol na výchovu k vlastenectvu a národnej hrdosti. Žiaci mali možnosť svoj voľný čas tráviť v rôznych vedomostných a športových krúžkoch, zapájali sa do plnenia odznaku zdatnosti, reprezentovali školu na rôznych súťažiach nielen v okresných kolách, ale aj na celoslovenskej úrovni. Škola spolupracovala s miestnymi organizáciami. Žiaci sa spolu s vyučujúcimi venovali ochrane prírody a krajiny.

Viedla kolektív učiteľov, na ktorých vedela citlivo pôsobiť. Spoločne v rámci experimentálneho vyučovania overovali novú učebnú koncepciu týkajúcu sa vyučovania matematiky, neskôr koncepciu, ktorá overovala obsahovú prestavbu súvisiacu so skrátením I. a II. stupňa ZŠ.

Bola aktívna aj ako občianka, bola vždy rozvážna a spravodlivá.

Mgr. Štefánia Piliarová

Darinku Fellnerovú poznám od jej príchodu do Valaskej. Tiež ako mladá učiteľka som nadviazala na príjemné chvíle, ktoré sme strávili vo veľkom pedagogickom kolektíve najprv na ZŠ Školská ulica, pozdejšie na ZŠ na Októbrovej ulici. Najprv ako jej podriadená, pozdejšie ako členka vedenia školy. Darinka ako riaditeľka bola čestná, otvorená, prísna, vyžadovala dochvíľnosť nástupu na vyučovanie.

Žiaci si vždy spomínali na ňu tak, že vyžadovala nielen od seba čestnosť, priateľskosť, veľa vedomostí, ale aj od svojich žiakov. Za jej obetavú prácu jej bol udelený titul „Vzorný učiteľ".

Milena Kúdelková, priateľka a bývalá zástupkyňa školy

Učiteľ je tiež len človek a aj on môže robiť chyby, môže mať takisto zlý deň. Žiaci aj rodičia očakávajú od učiteľa vysokú odbornú úroveň, profesionálnu kompetenciu a ľudské a morálne kvality. Hovorí sa že: „Aký učiteľ, taká škola, aký učiteľ, taký žiak." Aby mohol učiteľ vykonávať svoju prácu, musí ovládať špeciálne schopnosti a zručnosti, a tieto nesmie podceňovať, ale musí im venovať dostatočnú pozornosť. Základnou podmienkou učiteľovho úspechu sú jeho vedomosti a to, ako upúta pozornosť žiakov, aký vzťah si s nimi vytvorí.

Ja si po rokoch spomínam na svoju pani riaditeľku zo základnej školy. Začala nás učiť na druhom stupni základnej školy. Okrem povinného výkladu nám vždy pridala niečo navyše, čím nás zaujala, a tak jej výklady neboli také nudné. Veľakrát nás vzala aj do múzea a na rôzne exkurzie, aby sme mali aj vizuálnu výučbu. No nestarala sa len o naše vzdelanie, ale vždy vytušila aj naše psychické rozpoloženie. Videla, že máme problémy a snažila sa nám pomôcť, snažila sa nám radiť. V neposlednom rade bola pri tom, keď sme si vyberali stredné školy. Sem tam navštevovala aj našich rodičov, aby si bola istá, že náš ďalší vývoj nie je ohrozený. Rada žartovala, ale vedela, kde končia hranice žartovania, a bola na nás aj prísna. Vždy vedela pohotovo odpovedať na naše otázky a mala prehľad. Bola obľúbená, veľa od nás vyžadovala a učila nás vždy pokore a slušnosti. Za to jej patrí môj obdiv a úcta. Boli ste a ste mojím veľkým vzorom.

PhDr. Zuzana Kúdelková

Pri príležitosti 550. výročia predstavujeme osobnosti obce Valaská

CENA STAROSTU OBCE VALASKÁ

Anna GONDOVÁ

Jej láska k rodisku, k Valaskej a otcovským koreňom ju vždy viedla k zachovávaniu a zveľaďovaniu tradícií našej obce. Na jej podnet pred 15 rokmi vzniklo OZ Pekný deň Valaská, ktoré sa pod jej vedením aktívne podieľa na príprave a organizovaní kultúrnych podujatí v našej obci, či už vlastných, k tým najobľúbenejším patrí Súťaž o najchutnejšiu haruľu, alebo obecných. OZ pravidelne poskytuje finančnú podporu tým, ktorí to najviac potrebujú, zdravotne postihnutým alebo talentovaným občanom Valaskej. Jej láska k valaštianskym tradíciám vyvrcholila založením detského folklórneho súboru ZVONČOK. Tradície našej obce prezentuje aj v širokom okolí. Svojimi názormi, skúsenosťami a nápadmi je oporou Komisie kultúry vo Valaskej.

Mgr. Štefánia Piliarová

Anička Molčanová zo mlyna

Nebude to Aničkin životný príbeh, hoci nadpis článku by tomu nasvedčoval. Anička Gondová celý život žije vo Valaskej a jej korene naozaj vychádzajú z mlyna na Tajchu v starej Valaskej. Rodina Molčanová je jednou z prvých rodín v našej dedine a jej potomkovia tu žijú dodnes, hoci s inými priezviskami.

Ešte 20 rokov dozadu som ju poznala ako mamu dvoch synov, ktorí sú rovesníkmi mojej sestry a mňa. Keď som sa stala členkou nášho spevokolu, usadili ma medzi soprány vedľa nej. Čím viac času sme spolu trávili, tým viacej sme zisťovali, že sme, ako sa povie, na jednej vlne. Veľmi dobre sme si rozumeli, dopĺňali sme sa nápadmi, spájala nás láska a úcta k našej dedine, k jej tradíciám a histórii. A tak, keď predostrela svoj nápad založiť občianske združenie, ktoré by mohlo svojou činnosťou podporiť život v obci, nezaváhala som. Viem, čo by povedala, že bez nás ostatných by sa jej nebolo podarilo to všetko, čo máme ako OZ Pekný deň za sebou, pretože je to o prínose nás všetkých, nielen jej. „Milá Anička, bez vetra sa ani list nepohne. Si hybnou silou, pretože si sa dokázala obklopiť ľuďmi, ktorí zdieľajú Tvoju lásku k Valaskej so všetkým, čo k nej patrí a nadchnúť ich k činom." O tomto najlepšie vypovedá heslo, ktorým sa celý život riadi - „zodvihni zadok, rozum sa pridá". Anička je človek činorodý, tvorivý a nápaditý. Za tých skoro 20 rokov som ju pri všetkých našich aktivitách a zážitkoch mohla ako človeka spoznať veľmi dobre, preto môžem spokojne napísať: Anička do všetkého, čo robí nielen pre seba, ale hlavne pre druhých, vkladá samu seba, celé svoje srdce. Nič nerobí povrchne, zo všetkého je cítiť len záujem a chuť spolupracovať. Som veľmi rada, že za svoju činnosť a pôsobenie v živote Valaskej získala ocenenie - Cenu starostu obce.

Naďalej nás spája nielen OZ Pekný deň, ale aj priateľstvo. Je mi veľmi blízka a hoci by mi mohla byť mamou, hlboko si vážim, že je mojou priateľkou.

Monika Senčeková

550. výročie vzniku obce Valaská a odhalenie sochy VALACHA

Oslavy 550. výročia vzniku obce Valaská boli špeciálne nielen tým, že pripomínali významné okrúhle jubileum, ale hlavne svojím programom a atmosférou. Valašťania už tradične pripravujú krásne kultúrno-spoločenské podujatia, ktoré sa vyznačujú vysokou profesionalitou. Máloktorá akcia vo mne zanechá také dobré pocity, ako práve táto. Určite k tomu prispelo aj to, že organizátori i účinkujúci oslavy pripravovali v náročných podmienkach plných obmedzení. Napriek všetkým úskaliam sa im podarilo zvládnuť všetko na jednotku a z podujatia bolo cítiť, že je robené zo srdca. Na úvod osláv sme si vypočuli legendu o valachovi, ktorá sa viaže ku vzniku obce. Podľa môjho názoru je ale zároveň aj silným odkazom o odvahe, statočnosti a ochote pomôcť blížnemu v núdzi. Tieto vlastnosti dodnes v sebe nosia mnohí Valašťania. Rovnako ako dobrosrdečnosť, spontánnosť a súdržnosť, vďaka ktorej malí i veľkí obyvatelia obce aj tentokrát pripravili krásny kultúrny program. Zlatým

klincom bolo odhalenie sochy VALACHA, na ktorej sa autorsky podieľala i mladá talentovaná rodáčka z obce. Tejto príležitosti sa zhostila skutočne zodpovedne a ukázala, že dať priestor mladým talentom na sebarealizáciu je správna voľba. Verím, že toto hodnotné umelecké dielo bude naveky zdobiť Valaskú a pripomínať každému nielen jej históriu, ale aj talent a povahové vlastnosti, ktoré domáci obyvatelia v sebe nosia.

Ing. Miroslav Fašang
poslanec BBSK

Poďakovanie za všetkých ocenených

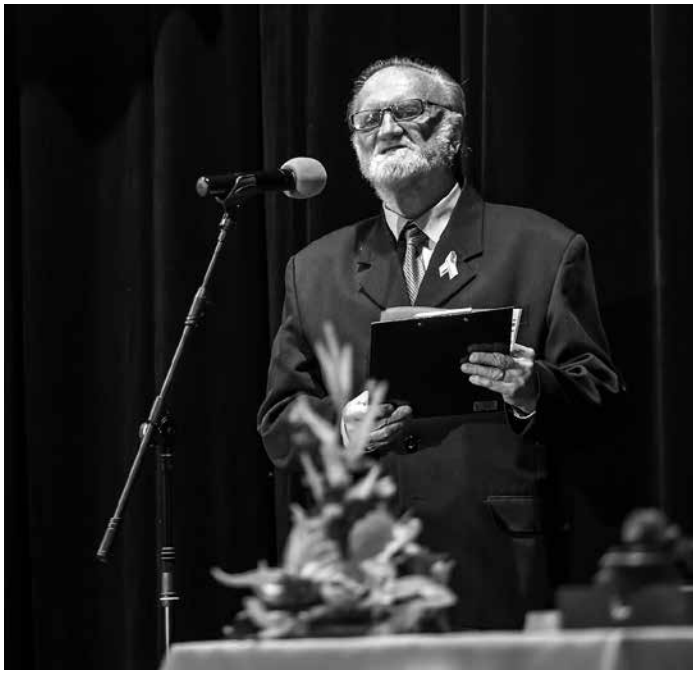

V živote každého z nás, ako aj celej spoločnosti, ubiehajú dni vyplnené prácou a oddychom, bežnými dennými radosťami a starosťami. Prídu však aj také, ktoré nám prikazujú na chvíľu sa pozastaviť, treba si pripomenúť výročia, prípadne jubileá. Vtedy robíme určitú retrospektívu a vyhodnocujeme celospoločenské dianie od výročia k výročiu.

Stalo sa už peknou tradíciou, že v týchto dňoch sa spomenie a symbolicky ohodnotí významný prínos občanov, ktorí svojím prístupom a pracovným úsilím v prospech obce, či v iných verejnoprospešných činnostiach dosiahli úroveň, ktorá si zaslúži uznanie a ocenenie.

Medzi takýchto občanov sme sa dnes zaradili aj my, tu prítomní, ako aj tí, ktorí už nie sú medzi nami a naše mená ostanú trvale zapísané v pamätnej knihe našej obce. Vysoko si ceníme takéto ohodnotenie našej práce a ďakujeme zaň.

I keď už náš vek a aj zdravotný stav obmedzuje rozsah našich aktivít a konaní, máme ešte jeden atribút, ktorý nám ostal, a to je dobrá rada; a ako znie múdrosť našich predkov – niekedy lepšia dobrá rada, ako groš v kešeni, budeme sa toho pridržiavať.

Ako roľník, oráč kráča za pluhom po roli a vyoráva brázdu, táto môže byť aj plytká a krivoľaká. Takto vykonaná práca určite neteší a nie je z nej úžitok. My sme sa metaforicky, v prenesenom zmysle slova snažili, aby naše brázdy boli priame, rovné a hlboké, aby zasiate osivo, naše činy a skutky na roli života priniesli dobrú a bohatú úrodu. Ak sa nám aspoň čiastočne podarilo naplniť naše predstavy a naša práca bola odmenená, v mene nás všetkých tu prítomných, ako aj menom tých, ktorí už nie sú medzi nami, vám za toto ocenenie úprimne ďakujeme.

PaedDr. Dušan Sliačan

Poďakovanie

Poďakovať by sa patrilo, no nielen formálne. Treba to precítiť v srdci, keď človek úprimne ďakuje za niečo. A v túto chvíľu je veru zač. Naša rodná dedina vlani oslávila krásnych 550 rokov. Z malej dedinky, ktorá sa rozprestiera v krásnom údolí ako poklad zasadený medzi horami, rozrástla sa a teraz má tri časti. Materská – stará Valaská, ako ju volajú, Piesok – osada Piesok, ako ich volali a najmladšia časť Valaskej – nová Valaská. Ďakujem za to, že som sa narodila a žijem dodnes v tejto dedine hlavne mojim statočným a pracovitým rodičom, ktorí nás vychovali 10. Mám tú prednosť, že mám skvelé sestry, brata a ich rodiny, a na nich sa môžem spoľahnúť. A nesmiem zabudnúť na moju rodinu, dcéru a môjho tolerantného manžela, bez ktorého by som nedokázala to, čo robím. Poďakovať by som sa zo srdca chcela vedeniu obce Valaská, pracovníkom obecného úradu za prípravu tak skvelého ocenenia, 17 ľudí, či už z našej dediny, alebo tým, čo sa zaslúžili svojou prácou pre obec Valaská. Boli sme milo prekvapení, na akej vysokej, dá sa povedať profesionálnej úrovni prebehlo ocenenie. Nemalo to chybu. Potešiť srdiečko a dušu by sme mali každý deň nielen svojim blízkym. A tento deň pre nás práve toto znamenal. Usmejme sa, nepodrážajme si nohy, pomáhajme si a svet bude krajší. Toto cítili myslím si aj ostatní ocenení. Ale ocenenia by sme neboli dostali, keby sa nenašli ľudia, ktorí nás nominovali. Ja osobne ďakujem pani Milene Kúdelkovej, ktorá nominovala mňa, hoci o ocenení som sa dozvedela až od pracovníkov obecného úradu. Veľmi si to vážim. Uvedomujem si, že takéto ocenenie je mimoriadna udalosť v mojom živote. Som len kvapka a takých kvapiek vo Valaskej je veľa, ktoré by si zaslúžili oceniť. Pred takými ľuďmi sa hlboko skláňam, lebo sú to ľudia skromní. Ocenenie som dostala aj za niektorých vás. Veľké ďakujem. Plakety prekvapili veľmi, veď je na nich náš už zbúraný mlyn a na zadnej strane symboly Valaskej.

Prekvapením bolo, že predseda MO Matice slovenskej PaedDr. Magera so svojou manželkou nám odovzdali kytičky kvetov a gratulovali v mene našej, ale aj obvodnej organizácie MS.

Ďakujem za krásne tri dni strávené dôstojne. Organizátori nesklamali a vykonali super prácu.

Pod Úbočou som sa narodila a rodná dedina je v mojom srdci tak hlboko, že nikdy na ňu nedopustím zlo. Čo som urobila, urobila som nielen pre seba, ale pre tých, ktorí to potrebovali. Hovorí sa, že dobro sa dobrom odpláca. Ďakujem všetkým dobrým ľuďom za všetko a zdravia veľa vám prajem, moji rodní VALAŠŤANIA!

Pastírová

S hlbokou úctou chcem srdečne poďakovať, a to nielen za seba, ale za všetkých spoluobčanov, za PREKRÁSNY NEDEĽNÝ DEŇ pri vysviacke PIESOCKEJ ZVONIČKY.

Za samotnú vysviacku a sv. omšu nášmu pánovi farárovi Martinovi Trojanovi a za rekonštrukciu nášmu pánovi starostovi Petrovi Jenčovi. Poďakovanie patrí p. prednostke a všetkým pracovníkom obecného úradu a tiež technickým službám, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli pri rekonštrukcii Zvoničky.

Veľká vďaka patrí aj majstrovi p. Cabanovi, ktorého zlaté ruky vytvorili krásny zázrak. Nemôžeme zabudnúť poďakovať Milanovi a Petrovi Kupčokovcom a žiakom dolnej školy.

Viera Babčanová

Zo života materskej školy

Začiatok školského roka máme za sebou a môžeme bilancovať. Do materskej školy nastúpilo 99 detí. Z toho 41 detí plní povinné predprimárne vzdelávanie. Adaptácia na nové prostredie prebehla veľmi úspešne. Je október a my sa tešíme, že najmladšie detičky, ktoré k nám nastúpili do materskej školy prvý raz, už neplačú. V škôlke sa im páči, chodia ráno s úsmevom. Nájdu sa aj také, ktoré by najradšej do škôlky chodili aj cez víkend. Nás to samozrejme veľmi teší.

Mesiac september bol pre nás všetkých veľmi výnimočný, nielen preto, že začal nový školský rok, ale aj preto, že sme sa spolu s deťmi zúčastnili osláv vzniku Valaskej, kde deti spolu s pani učiteľkami vystúpili v kultúrnom programe v ľudovom tóne a sme na to patrične hrdé.

Pompézne, veľkolepé, výnimočné... také boli oslavy 550. výročia vzniku Valaskej spojené s odovzdávaním cien oceneným osobnostiam našej obce. Ešte mnoho ďalších prívlastkov by som mohla oslavám pripísať, ale myslím si, že tie úvodné vystihujú všetko. Celé tri dni boli na vysokej profesionálnej úrovni. Boli prepracované do detailov a každý, kto sa osláv zúčastnil, zažil silný emocionálny zážitok. Poďakovanie patrí vedeniu Obce Valaská, všetkým zamestnancom obecného úradu, autorom sochy VALACHA, oceneným aj všetkým účinkujúcim. Boli to tri krásne dni, ktoré sme prežili, nevynímajúc vystúpenia dychoviek a vysviacky Zvoničky v miestnej časti Valaská – Piesok. Ešte raz, všetkým veľké ĎAKUJEM.

Začiatok školského roka bol pre nás veľmi úspešný. Okrem toho, že sme v takom krátkom čase zvládli nacvičiť program na oslavy vzniku Valaskej, nás veľmi potešila správa, že Katka Högerová, ktorá sa zúčastnila XXII. ročníka medzinárodnej výtvarnej súťaže Žitnoostrovské pastelky, patrila k 60 rovnocenným víťazom, ktorých porota vybrala z takmer 900 kresieb a malieb z celého sveta. Katka si bola cenu prevziať spolu s rodičmi a pani učiteľkou Blankou Kyseľovou až v Dunajskej Strede, kde je jej výtvarné dielko s názvom Veselá mačička vystavené.

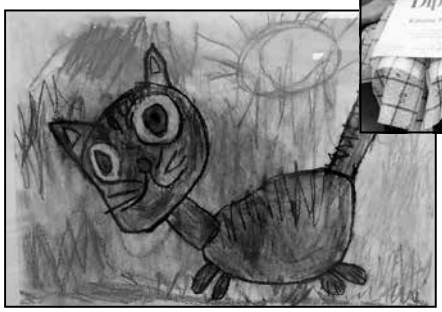

V súčasnej dobe sa do vzdelávania dostávajú dve dôležité požiadavky, a to komplexný rozvoj osobnosti dieťaťa a jeho aktívny podiel na vzdelávaní. Práve preto pani učiteľky čoraz viac vo výchovno- vzdelávacom procese preferujú zážitkové učenie. Predsa len to, čo dieťa zažije, cíti a vidí, zostáva ukryté hlboko v jeho vedomí. Takýchto dní je v materskej škole skutočne veľa. Spomenieme aspoň tie výnimočnejšie. 22. septembra sa začala jeseň, za letom nám bude smutno, a tak sme sa s ním rozlúčili ako sa patrí. Na školskej záhrade sa deti zahrali pohybové hry, zaspievali si a odmenou im bola chutná cukrová vata od Radka Antala, ktorý ju deťom vyrábal na počkanie, priamo v materskej škole. Ďalší výnimočný deň bol pre deti, ktoré sa zúčastňujú na povinnom predprimárnom vzdelávaní, ktoré si v rámci témy týždňa Plody jesene vyskúšali pečenie harule a odšťavovanie ovocia a zeleniny. Pani učiteľky si z domu priniesli varič, odšťavovač, škrabky a iné potrebné kuchynské pomôcky a vysvetlili deťom, čo budú robiť. Oboznámili ich so surovinami na prípravu harule, deti pomáhali pri čistení zemiakov a dochucovaní harule pridávaním a uberaním surovín tak, aby mala správnu konzistenciu a chuť. Po ochutnávke haruľového cesta pristúpili k samotnému aktu pečenia. Deti si samy dávkovali haruľové cesto na panvicu, haruľu obracali a nakoniec vybrali z panvice na tanier. Po celej škôlke sa šírila omamná vôňa harule, ktorá dráždila chuťové poháriky nielen detí a učiteliek, ale aj ľudí idúcich okolo materskej školy. Po dopečení nastala tá správna chvíľa, kedy začali s ochutnávkou. Podarila sa, nepodarila? Samozrejme, že áno. To bola tá najlepšia haruľa, akú kedy jedli aj napriek tomu, že pri čistení zemiakov tiekla aj krv. Dobré jedlo treba aj patrične zapiť, a tak tu bola ďalšia ochutnávka. Haruľu

(Dokončenie na str. 16)

(Dokončenie zo str. 15)

deti zapili vlastnoručne odšťavenou ovocnou a zeleninovou šťavou, podľa vlastnej chuti. Som presvedčená, že deti si recepty a postup zapamätali a teraz už budú môcť pomáhať s prípravou aj maminkám doma.

K jeseni patrí aj spoznávanie okolitej prírody prostredníctvom pravidelných turistických vychádzok, pozorovanie počasia a zmien v prírode, ale aj obľúbená šarkaniáda. Deti si priniesli z domu šarkanov a dosýta sa vyšantili na Lipovej, ktorá je v tomto ročnom období sfarbená všetkými farbami, od zlatožltej, červenej až k obyčajnej šedej. Je to pohľad, ktorý sa ponúka len raz do roka, takže si deti vychutnali aj farby jesene, aj jesenný vetrík. Šarkany si veselo poletovali a deti im recitovali básničku:

Lieta šarkan pomaličky,
pozdravuje lastovičky.
Kýva chvostom sem a tam,
ja sa chytiť nenechám.

Rozutekali sa po lúke a pani učiteľky ich naháňali. Potom sa spoločne vyzimení, ale šťastní vrátili do škôlky.

Posedenia so starými rodičmi pri príležitosti Mesiaca úcty k starším neodmysliteľne patria k našej výchovno-vzdelávacej činnosti. Ale tak, ako vlani, aj tohto roku sme nemohli pozdraviť našich starkých a prastarkých vystúpením v materskej škole, pretože hromadné akcie nie sú povolené. Tak sme sa rozhodli poslať im pozdrav prostredníctvom krátkych videonahrávok. Učíme deti vážiť si svojich starých a prastarých rodičov nielen v mesiaci úcty k starším, ale počas celého roka. Deti im odovzdali darček, ktorý neodmysliteľne k tomuto sviatku patrí. Keďže stretnutia nie sú možné, nemohli sme pozdraviť ani našich dôchodcov, s ktorými sa pravidelne stretávame v KD. Že sú pre nás dôležití, potrební a milovaní deti už vedia, a preto im pripravili milé darčeky, ktoré im odovzdala v mene detí pani učiteľka s prianím pevného zdravia, veselej mysle, úsmevu a radosti zo života.

Spoznávanie jesene deti ukončili výstavkou krásnych výtvarných prác, ktoré zdobia interiér materskej školy a každý návštevník si ich môže prezrieť a potešiť svoje oko.

Mgr. Iveta Babčanová

DEŇ PLNÝ POHYBU

Každoročne v tomto ročnom období zapájame našu školu do aktivít, ktorých cieľom je podporiť u žiakov záujem o zdravý životný štýl. Aj napriek oblačnému a chladnému počasiu zorganizovali zamestnanci školy pre žiakov podujatie s názvom Deň plný pohybu. Do športových aktivít, ktoré si pre nich pripravili vyučujúci, sa zapojili všetci žiaci školy od najmenších prváčikov až po žiakov praktickej školy a odborného učilišťa. Svoju pohybovú zdatnosť najprv žiaci preukázali na školskom dvore, kde sa tancovala zumba - tanečná fitness plná energie, skvelej hudby a dobrej nálady. Po krátkej prestávke sa dvor premenil na dopravné ihrisko, na ktorom

si cyklisti vyskúšali jazdecké schopnosti a upevnili si poznatky o dopravných značkách. Poslednou aktivitou boli zábavné športové disciplíny, v ktorých si žiaci preverili svoje sily v hode šípkami na terč, v prekážkovom behu, v kolkárskej dráhe, v hádzaní kruhu na presnosť a v ďalších herných disciplínach. No a chlapci sa stretli na asfaltovom ihrisku, kde preukázali svoje nadanie vo futbale a florbale, pri streľbe na bránku a nácviku herných situácií. A keďže zdravý životný štýl nie je

len o pohybe, ale patrí tam aj zdravé stravovanie, pripravili nám p. učiteľky z praktickej školy a z odborného učilišťa so svojimi žiakmi chutné nátierky, zdravé zeleninové šaláty a upiekli výborný jablkový koláč. A pani kuchárky pre všetkých zabezpečili chutný ovocný čaj. Záver dňa patril vyhodnoteniu celodenných aktivít a odovzdaniu diplomov za športové výkony všetkým zúčastneným triedam.

Mgr. Nezbedová

PREZENTÁCIA REMESIEL V OBCI

Pri príležitosti 550. výročia založenia obce Valaská sa 18. septembra konal 49. ročník Festivalu dychových hudieb - memoriál Jožka Kučeru, ktorého sprievodným podujatím bola prezentácia ľudových remesiel v objatí hudby, ktorej sa zúčastnila aj naša škola. Stánok, ktorý reprezentoval Odborné učilište internátne vo Valaskej, bol od začiatku veľkým lákadlom hlavne pre tých najmenších. Ponúkal totiž maľovanie na sadrové odliatky, ktoré zhotovili žiaci školy so svojimi vyučujúcimi. Ďalej reprezentovali školu výtvarné práce nadanej maliarky Márie Kenickej, obrazy maľované na plátne, ktoré maľovali žiaci pod vedením p. uč. Repkovej, výrobky zhotovené technikou z pedigu - košíky, nádoby na sušené hríby a ovocie, ktoré vyrobili šikovné ruky p. Muránskej, mamičky žiaka z praktickej školy. Okrem nás sa v obci prezentovali aj ďalší remeselníci, medzi ktorých patril aj p. uč. Páleník, ktorý v stánku prezentoval svoju zbierku vzácnych minerálov nájdených po celom Slovensku. Hotové výrobky žiakov a prezentujúcich remeselníkov si návštevníci mohli zakúpiť. Počasie bolo síce chladné, ale i tak sme opäť zažili jedno príjemné kultúrne popoludnie v kruhu svojich priateľov a známych. Ďakujeme za pozvanie a tešíme sa na ďalšie spoločné aktivity.

Mgr. Nezbedová

Predstavujeme vám

DOMINIKU ŠKORVÁNEKOVÚ

Dominika, prosím vás, predstavte sa nám.
Som vizuálna umelkyňa a rodáčka z Brezna, kde žijem a tvorím. Primárne sa sústreďujem na maľbu. Absolvovala som Hotelovú akadémiu v Brezne a v súčasnosti navštevujem Akadémiu umení v Banskej Bystrici v Otvorenom ateliéri maľby pod vedením Mgr. art. Rastislava Podobu, ArtD., prvý rok v magisterskom stupni štúdia. Výtvarný odbor ZUŠ vo Valaskej som navštevovala len dva roky, keď som sa pripravovala na prijímacie skúšky na VŠ. Viedol ma Mgr. Rastislav Turňa, maliar a učiteľ výtvarného odboru ZUŠ Valaská. Skladám aj vlastné piesne. Sú to pomalé, hlboké veci, autentické a také moje. Píšem úvahy, lyrické texty a zaujíma ma knižná tvorba a autorské ručne viazané knihy.

Kto vás priviedol k výtvarnému umeniu?
V našej rodine má vzťah k umeniu moja mamka. Myslím, že ona ma k umeniu viedla už odjakživa. A ja som vždy vedela, že chcem tvoriť. Chcela som sa stať maliarkou alebo speváčkou. ZUŠ som v detstve nenavštevovala. V desiatich rokoch som písala básne a historické romány. Maľovať som aktívne začala v štvrtom ročníku na hotelovej akadémii a v piatom som úspešne absolvovala prijímacie skúšky na Akadémii umení v BB. Tak som začala študovať maľbu.

Aké techniky a témy máte najradšej?
Moja tvorba je rôznorodá. Nevenujem sa len jednému smeru, zaujíma ma viac maliarskych techník. Sústreďujem sa na klasickú maľbu, digitálnej som sa zatiaľ nevenovala. Pracovala som olejovými farbami, akrylom a pastelom a posledné dva roky maľujem aj akvarelom. To, čo ma priťahuje na akvarelovej maľbe, je energia, ktorá v podobe vody rozpíja farbu a farba sa v procese schnutia mení. V japonskej maľbe ju nazývajú či (živá atmosféra).
Programovo som sa venovala téme štruktúr, ale maľovala som aj figurálne motívy, portréty a krajinu. Obľubujem plenérovú maľbu (maľovanie v prírode). Témy, ktoré reflektujem, predstavujú cesty a ja po čase prichádzam na to, čo ich spája. Niekedy je dôležité prejsť cez dvere, ktoré nepoznáme, aby sme pochopili, že nič z toho nám nie je neznáme. Každú aj najmenšiu skicu preto považujem za dôležitý moment, ktorý je možným určovateľom budúceho smeru.

Kto alebo čo je vašou inšpiráciou?
Mojou inšpiráciou je krajinné prostredie, v ktorom žijem. Všímam si bežné okamihy a veľmi rada pozorujem farby. Milujem farby. Inšpiruje ma jednoduchosť a krehkosť, ktorá je v prírode a v ľudskej tvári. Obdivujem krásu a hľadám zmysel krásneho umenia v jednoduchosti. Samozrejme, spomeniem umelcov, ktorých tvorba ma oslovila: Marlene Dumasová, Martha Zmpounou, Helen Tóth, Juraj Kollár, Žofia Dubová, Martina Mäsiarová, Daniel Fischer, Michal Kern.

Povedzte nám niečo o svojej tvorbe.
Zaoberala som sa zväčšeninami banálnych predmetov a vytvorila sériu materiálových štruktúr tabletiek s názvom Liek náš každodenný. Chcela som poukázať na fenomén užívania liečiv v živote mladého človeka. Toto užívanie súvisí so závislosťou na medikamentoch a ide o masový problém. Kruh, ktorý som neustále maľovala, som vnímala ako znak a stal sa dôležitý v mojej tvorbe. Neskôr som tému posunula do organickej roviny štruktúr, zaujímali ma prírodné štruktúry a prostredie, v ktorom sa nachádzam. Skúmala som prírodu, maľovala plenér priamo v teréne. Tento cyklus prác som nazvala Rast rastrom nera(strom). Paralelne som riešila tému ľudského vnútra a zaujímala ma psychologická štruktúra duše. V cykle prác Znejasnené telá reflektujem hlbiny prežívania a ľudského vnútra. Sú esenciou a emóciou vnútra, podstatou muža a ženy. Téma Prízraky jedného muža bola osobným vyjadrením absencie otca v živote. Muži v otcovom veku mi otca pripomínajú a ja ho vidím v ich tvárach. Práca sa skladá z nekončiacich sa radov mužov, kde je každý iný. Črtá sa v nich jeden muž, ktorému neviem priradiť tvár.
Bakalársky stupeň štúdia som ukončila bakalárskou prácou s názvom Krehkosť. Je to osobný a autentický výskum súčasnej krajiny a krehkosti pominuteľného okamihu. Skúmam kolobeh v prírode a spojitosť ženy a prostredia. Vnútorný a vonkajší svet. Krehkosť som vyjadrovala tiež papierovou zložkou a experimentovala som s materiálovou štruktúrou papiera. Ako píše Dezider Tóth vo svojej Nemej knihe: „Hárok papiera tak ako pokožka unesie poranenia a jazvy, pretože je dočasný. Zhorí, splesnivie a premení sa na prach. Vráti sa do nebytia."

Rainer Maria Rilke hovorí, že sa treba ponoriť do seba a skúmať hĺbky, z ktorých vyviera náš život. Pri jeho prameni nájdeme odpoveď, či musíme tvoriť. Tvoriaci človek musí všetko nachádzať v sebe a v prírode, ku ktorej sa primkol.
Ďakujem za rozhovor.

Rozhovor pripravila: Danka Králiková
Foto: Samuel Marčok

VÝSTAVY (VÝBER)
SAMOSTATNÉ VÝSTAVY

- IBALGIN 400 000, Bombura, Nezávislý kultúrny priestor, Brezno, 11. 09. 2021 – október 2021

KOLEKTÍVNE VÝSTAVY

- ArtStretnutia IV., projekt EXZU a študentky Akadémie umení v Banskej Bystrici, Výstavná sieň Domu kultúry vo Valaskej, 03. 09. 2021 – november 2021
- Valaská v premenách času, výstava pri príležitosti 550. výročia obce Valaská, projekt EXZU - otvorená skupina absolventov, bývalých žiakov a priateľov výtvarného odboru ZUŠ - Valaská, Výstavná sieň Domu kultúry vo Valaskej, 30. 09. 2020 – 31. 12. 2020
- Komunikácie, výstava študentov Katedry maľba FVU, Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza, 25. 09. 2020 - 25. 10. 2020
- Návraty a impresie, dvojvýstava Dominiky Škorvánekovej a Rastislava Turňu, horáreň Lesníckeho skanzenu Vydrovo vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu, 01. 07. 2020 – 31. 08. 2020
- Intervencia, Otvorený ateliér maľby - workshop a výstavný projekt. Nástupište 1 – 12, Topoľčany, kurátor: Rastislav Podoba,workshop 20. 07. – 24. 07. 2020 a výstava 24. 07. – 25. 08. 2020

- XIII. Trienále akvarelu, Novohradské múzeum a galéria v Lučenci, kolektívna výstava, súťaž, 13. 12. 2019 - 19. 01. 2020

WORKSHOPY

- Plenér v Topoľčiankach, workshop Otvoreného ateliéru maľby na Akadémii umení v Banskej Bystrici, Mgr. art, Rastislav Podoba, ArtD., Topoľčianky, trvanie workshopu: 06. 09. - 10. 09. 2021
- Knižná väzba, workshop Katedry grafiky Akadémie umení v Banskej Bystrici. Lektorka MgA. Iva Krupicová, PhD., Fakulta umění, Ostravská univerzita. Banská Bystrica, trvanie workshopu: 19. 02. 2020 – 21. 02. 2020
- Plenér v Banskej Štiavnici, workshop Otvoreného ateliéru maľby na Akadémii umení v Banskej Bystrici, Mgr. art. Rastislav Podoba, ArtD., trvanie workshopu: 29. 09. 2019 – 04. 10. 2019
- Figurama, workshop figurálnej kresby v Banskej Bystrici, v Akadémii výtvarných umení, pod vedením profesora Borisa Jirků, trvanie workshopu: 01. 10. 2018 – 06. 10. 2018
- Plenér v Banskej Štiavnici, workshop Otvoreného Ateliéru maľby na Akadémii umení v Banskej Bystrici, Mgr. art. Rastislav Podoba, ArtD., trvanie workshopu: 23. 09. 2018 – 28. 09. 2018

Neznámy príbeh

Pokračovanie

Tesne po jej skočení 01. 08. 1945 nastupuje ako veliteľ spojovacej čaty u 252. delostreleckého pluku v Banskej Bystrici, kasárne Brezno. Pri tejto službe pri ňom slúžili aj Valašťania ako p. Július Švantner, Július Molčan a rada ďalších. Keď sa vo Valaskej konalo bojové cvičenie, tak sa zoznámil s mamou a z tejto známosti vzniklo manželstvo v roku 1949. Zdalo sa, že už nastanú pokojné dni jeho života a že ho čaká pokojný rodinný život. No bolo to len zdanie, nakoľko najhoršie roky života mali len prísť. Začalo to už 15. 08. 1949, keď ho bez udania dôvodu prepustili z armády. No podarilo sa mu zamestnať sa v Strojárňach na Piesku, kde pracoval ako veliteľ podnikovej ochrany. Piesocké strojárne vyrábali aj špeciálnu vojenskú výrobu, tak ako bývalý príslušník armády bol na túto funkciu veľmi vhodný. Na tomto poste zotrval do roku 1954, do podvečera prvého mája. V ten podvečer prišli poň príslušníci ŠTB a jednoducho ho odvliekli. Na scénu jeho zatknutia nezabudnem do konca svojho života, hoci som mal len tri roky. Keď prišli, práve sme večerali, prišli štyria v kožených kabátoch a klobúkoch. Jeden z nich sa opýtal otca na meno a keď ho on potvrdil, obišiel stôl a udrel otca po zátylku. Ten chudák padol tvárou do zapraženej polievky, keď sa po čase zdvihol, tvár mal celú červenú od polievky a krvi. Medzitým mu jeden z nich strhol všetky vyznamenania z uniformy, ktorá bola na vešiaku a strčil si ich do vrecka, tiež si strčil do vrecka aj jeho služobnú pištoľ. Jeden z nich povedal „doteraz bol si niečo a teraz si hov...". Nato ho dvaja zdrapili a vliekli ho von k autám, na ktorých prišli. Strčili ho do štvordverového sedanu, k nemu si z každej strany sadol jeden eštebák. Čakali na tých dvoch, čo robili domovú prehliadku, nepovedali, čo hľadajú, len rozhadzovali čisté a vyžehlené prádlo, do ktorého kopali, skákali po ňom a keď nič nenašli, nasadli do druhého dvojsedadlového sedanu a odišli. Toto som sledoval ako malý chlapec a bezmocne som utekal za vzdaľujúcimi sa autami. Po tejto udalosti rodina pol roka nevedela o ňom nič. Manželka chodila po civilných prokuratúrach v Brezne, B. Bystrici, tam ju odkazovali na Vojenskú prokuratúru v B. Bystrici, tí ju odkázali na Vyššiu vojenskú prokuratúru v Trenčíne. No nikto nám nepovedal, kde sa manžel a otec nachádza. Pol roka v neistote, či žije alebo nežije a bez finančných prostriedkov. Až 15. 04. 1955 bol vyšším vojenským súdom odsúdený, ale do väzby bol údajne vzatý 13. 11. 1954 a čo s ním bolo do tohto dátumu a kde bol od 01. 05. 1954, keď ho z domu odvliekli eštebáci, nevie nik. Vieme, že ho mučili a nútili priznať sa k niečomu, čo nikdy neurobil. Pravdepodobne sa ho za rok podarilo asi zlomiť a priznal sa aj k tomu, čo neurobil, a tak ho mohli odsúdiť na päť rokov. Po 1 a pol roku nám bola umožnená návšteva v NTP v Rtýni v Podkrkonoší, návšteva trvala cca 15 minút a my s mamou sme tam cestovali dva a pol dňa. Vo väzení bol spolu s pátrom Kolmačkom, naším obcou oceneným, s monsignorom Hirkom Prešovským, grécko-katolíckym biskupom, s nimi prešiel aj uránové bane, pravdepodobne v Jáchymove. Títo zostali našimi rodinnými priateľmi až do otcovej smrti, potom už také intenzívne vzťahy neboli ako za otcovho života. 23. 08. 1957 bol prepustený na podmienečný trest. Nie, žiadna amnestia udelená Zápotockým, ako to súdruhovia v 1968 prezentovali. Do 90. rokov sme vlastne nevedeli, za čo bol odsúdený, nakoľko rodina nevlastnila rozsudok ani žiadne iné vyjadrenia, teda do tej doby nemohla robiť kroky na očistenie jeho mena. Vedeli sme, že bol zatknutý na základe udania z obce Valaská. Tento údaj mu poskytol jeho strážca, ktorý bol za vojny jeho vojakom a aj v base sa k nemu hrdo hlásil. Spýtal sa, do akej dediny ste sa to veliteľ oženil, keď takú špinu na vás nakydali. Nesúhlasia, aby ste sa po výkone trestu do obce vrátil. Napísali návrat do obce nežiadúci. Počas väzenia, ako som skôr už spomenul, ostala manželka bez prostriedkov a bez strechy nad hlavou. Manželku nikto nechcel zamestnať ani ako upratovačku, hoci mala ukončenú základnú školu aj meštianku a vedela perfektne po nemecky. Lebo bola manželkou triedneho nepriateľa a nedostala ani rodinné prídavky na mňa. Súdruhovia nahovárali mamu, aby sa s otcom rozviedla, a tak ju zamestnajú aj na okresnom výbore strany. Mama to kategoricky odmietla. Aby sme nezahynuli hladom a mali kde zložiť hlavu, prastarý otec Štefan Mojžiš Muranica prepísal jednu kravu na mamu aj s domom u Muranicov s tým, že ich doopatrujeme a budeme im pomáhať na skromnom gazdovstve. Nakoľko prevažnú časť majetku im zhabali v rámci kolektivizácie a výstavby sídliska. A to tiež bez finančného vyrovnania. Bratovi starého otca Mišovi Kúdelkovi sa podarilo mamu zamestnať u Československých štátnych železníc ako strážničku závor vo Valaskej, kde zotrvala až do penzie. Bol to husársky kúsok strýka Miša, ako sme ho volali. Komunisti zúrili a nútili náčelníka traťovej dištancie v Banskej Bystrici, aby mamu prepustil. Ten ich tiež nemal v láske, odolal týmto tlakom a mamu neprepustil. Bolo to náročné zamestnanie, piatok – sviatok, 12 a 24 hodín služba a každé dva roky traťové skúšky a prehliadka zdravotného stavu. Ale mala aj jednu výhodu, k práci bol malý služobný byt, pozemky a záhrada s ovocnými stromami pod stanicou. A tak sme darovanú kravu mali čím kŕmiť a z ovocných stromov boli hrušky a jablká, ktoré rodina nespotrebovala a mohli sme ich predať na sídlisku. Tak sa nám život trochu uľahčil, aj keď sme museli veľa robiť, a to najmä mama. Keď otca prepustili v roku 1957, aj keď na podmienku, musel si hľadať robotu, podstúpil tú istú kalváriu ako mama, že ho nikto nechcel zamestnať. No tu pomohol p. Vladimír Kúdelka, ktorý bol tiež tak trochu z rodiny. Ten sa za otca zaručil, a tak ho prijali znovu v Strojárňach na Piesku na jednu z najhorších a slabo platených robôt ako natierača a maliara strojov. Tam dlho nevydržal, nakoľko podlomené zdravie z vojny a z basy dalo o sebe vedieť a dostal z olovnatých farieb veľkú otravu krvi. Takú, že mu ani v Martine na výskume chorôb z povolania nedávali šancu, že prežije pol roka. No mame poradila jedna veštica z Bacúcha čučoriedkové čaje piť, jesť veľa čučoriedok a napodiv sa otec čiastočne vyliečil, že sa divili aj Martine, keď bol na kontrole. No prácu mu pri maliaroch zakázali a znížili mu práceschopnosť na polovičný invalidný dôchodok. To znamenalo značné obmedzenie našich príjmov a znovu sme si museli uťahovať opasok, nakoľko sme začali stavať dom, aby sme nemuseli bývať na stanici. No to nebol koniec boja Valašťanov proti nášmu hrdinovi, v roku 1962 dostal predvolanie na okresnú vojenskú správu bez udania dôvodu. Keď sa vrátil, bol celý nesvoj, keď sa ho mama spýtala, čo mu chceli, mlčky jej podal vojenskú knižku. Tá mala na prvý pohľad inú farbu ako tá, s ktorou išiel na OVS. Keď ju mama otvorila, zistila, že ho degradovali zo štábneho rotmajstra na vojaka. To nebolo najhoršie, ale do novej knižky neuviedli veľa dôležitých údajov - ako kedy bol povýšený, kedy bol ranený, nevpísali mu

(Dokončenie na str. 19)

(Dokončenie zo str. 18)

tam všetky medaily, ani kde a kedy bol nasadený do bojových akcií. Toto všetko bolo v dôstojníckej knižke zapísané. Aj takto chceli znížiť jeho zásluhy o oslobodenie Československa. Len zabudli na jedno, že ešte existuje organizácia, ktorá sa zaoberá zahraničným odbojom, a to je kancelária Československých légií zahraničného vojska, v ktorej je náš hrdina registrovaný pod kmeňovým číslom 5971/m. V týchto dňoch sme dostali vyrozumenie z archívov tejto inštitúcie, že nám zašlú kópiu jeho kmeňového listu, aby sme mohli očistiť jeho meno a uviesť jeho zásluhy, aké mu prináležia. Tiež bojujeme o navrátenie pôvodnej hodnosti. Ako sa ukázalo, aj jeho degradácia súvisela s udaním z Valaskej, že ako je možné, že má hodnosť, keď bol odsúdený za pomoc agentom CIA. Toto sme sa dozvedeli v r. 1990, keď otca úplne rehabilitovali a poslali nám aj opis rozsudku z Vojenského súdu v Trenčíne, ktorý ho 50. rokoch odsúdil. Aby som uviedol, akým agentom a ako pomáhal, prespal u nás švagor p. Wodzika, brat Michal, ktorý mal 16 rokov. V Čechách ho zatkli, nakoľko nemal dokumenty a uviedol, že vo Valaskej má rodinu a pri nej aj prespal. Keď Česi žiadali o potvrdenie jeho tvrdenia, naši predstavitelia obce usúdili, že keď spal u bývalého dôstojníka a teraz veliteľa ochrany podniku výrabajúceho vojenskú výrobu, musí ísť o špionáž. Toto stačilo, aby otca zbalili a odsúdili na päť rokov natvrdo. Paradoxom je, že údajný špión vyštudoval v Československu za zubného lekára a v 70. rokoch bol primárom na zubnej klinike v Hradci Králové. A otec bol šikanovaný celý život. Pri zvolení armádneho generála Ludvíka Slobodu, bývalého veliteľa Československého armádneho zboru, za prezidenta ČSSR, ktorý bol tiež v 50. rokoch šikanovaný, začal sa zaujímať aj o osudy svojich vojakov. A tak mu bolo v roku 1969 na návrh prezidenta ČSSR za mimoriadnu odbojovú činnosť udelené tretie najvyššie vyznamenanie Československej socialistickej republiky RAD ČERVENEJ HVIEZDY. Nie prepožičanie tohto rádu, ale udelenie, a to sa dialo len vo výnimočných prípadoch. Ale aj toto Valašťanom prekážalo, nakoľko sa rozšírilo, že spolu z vyznamenaním dostal náš hrdina aj auto Š 100. Aj toto uvediem na pravú mieru, žiadne auto nedostal, len výnimku z poradovníka, ktorý v tom čase bol. Poradovník sme využili, ale sme nekúpili auto my, ale dali sme poradovník maminej sestre Wodzikovej. Veľa ľudí si naň brúsilo zuby, a preto zase veľká nevraživosť voči našej rodine. Všetci vedeli, že auto kupovať nebudeme, nakoľko staviame dom. Otec s podlomeným zdravím, aby zľahčil situáciu, veľa robil na dome a ešte gazdoval, chovali sme kravu a ovce, tiež prasa a starostlivosť o tieto zvieratá a o stavbu domu ukrajovali z jeho chatrného zdravia. A tak v januári 1974 náhle zomiera. Aj jeho smrť bola tiež nie bežná, nakoľko bol členom SPB v Strojárňach Piesok, deň pred jeho smrťou im zomrela v divadle na Piesku ich členka. Tak ako tajomník tejto organizácie vybavoval organizáciu jej pohrebu, ktorú vo večerných hodinách prerokoval s predsedom p. Žabkom. Keď sa po vybavení povinností vracal domov, hodilo ho na ceste pred terajším Pltníkom na cestu. A aj keď okolo išli ľudia, nepomohli mu. Ako sa pozdejšie zistilo, dostal infarkt a on sa snažil dotiahnuť ku kamarátovi. Ten sa nešiel naň ani pozrieť, len odkázal po žene, aby sme išli zobrať otca, že opitý leží u nich na dvore, lebo nevládal ani vstať, ani rozprávať, už len tak mumlal. Keď sme s bratom Jožom prišli poň, už ani nemumlal, a tak sme ho zobrali na ruky na takzvanú stoličku a niesli sme ho domov na stanicu. Tragédiou osudu je, že na moste sme stretli nášho vtedajšieho doktora p. Zerzana, pozdravili sme sa, ale ani on sa neopýtal, čo otcovi je a či nepotrebuje pomoc. A tak, keď sme vchádzali na perón stanice, otec nám značne oťažel, pravdepodobne nám zomrel na rukách, keď sme ho doma položili na dívan, prišla pozrieť mama, ktorá bola v službe, a tá hneď vedela, čo sa udialo. Vyhlásila s plačom, že otec je mŕtvy. No my sme tomu nechceli veriť, a tak sme ho so susedom na osobnom aute odviezli do nemocnice v Podbrezovej, tam nám ale potvrdili, čo nám povedala mama, otec bol mŕtvy. Vo veku nedožitých 51 rokov. Dali nám ho domov, nebrali ho ani do ústavu, aby nemusela byť pitva. Príčina smrti bol infarkt myokardu. Ani jeho pohreb nebol bez problému, prišli jeho priatelia a spolubojovníci a doniesli aj medaily, aj tie, ktoré mu eštebáci ukradli a nevrátili. No problém bol v tom, že ich nebolo kde pripnúť, nakoľko Zbor pre občianske záležitosti vo Valaskej odmietol dať podušku určenú na tieto účely. Z dôvodu, že bude mať kresťanský pohreb a nie štátny . Tak sa obec Valaská lúčila so svojím hrdinom. A tak krstná, pani Jarmilka Srnková, so sestrou ušila podušku, na ktorú sa pripevnili medaily, a spolubojovníci a členovia SPB ich niesli pred truhlou. Poduška, hoci bola náš majetok, skončila v požiarnej zbrojnici, kde ju hasiči používajú na pohreby svojich členov doteraz. Otec prišiel do Valaskej, aby tu našiel lásku a pokojný činorodý život. A aká bola realita - závisť, nevraživosť, dokonca nenávisť, trvalá snaha o jeho lividáciu. Toto pretrvávalo po celý jeho život. To nebolo ešte všetko, aké príkoria čakali našu rodinu aj po jeho smrti bude prezentované v doslove tohto článku v ďalšom čísle.

Turňa Peter, syn, člen SPB

ODPOČET GENERÁLA

Vážení spoluobčania,
počas tohto roku som sa dožil významného životného jubilea, a to 70. výročia od narodenia. Týmto vekom zanikol aj môj sľub, ktorý som dal ministrovi vnútra, že budem nápomocný pri riešení problémov dobrovoľnej požiarnej ochrany. A tak odchádzam úplne do výslužby. Skôr, ako tak urobím, chcel by som Vám, milí spoluobčania, dať odpočet svojich cieľov v tejto oblasti a ich dopad na našu organizáciu a obec. Ako viete, som pri dobrovoľných hasičoch 52 rokov, 49 rokov som pracoval ako člen rôznych orgánov v rámci dobrovoľného hasičstva, od veliteľa zásahového družstva až po viceprezidenta Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky. Dosiahol som hodnosť VRCHNÉHO INŠPEKTORA, je to ekvivalent vojenskej hodnosti brigádny generál, čo predstavuje moju odbornosť. Som nositeľom odznaku Vzorný požiarnik I. stupňa, na ktorého získanie sú potrebné skúšky v odbornej škole požiarnej ochrany. Tej som tiež absolventom. Mám doživotnú štátnu akreditáciu veliteľ obecného a mestského hasičského zboru. Mám tiež štátnu akreditáciu požiarny technik. Tiež som získal akreditáciu medzinárodný rozhodca požiarnej ochrany. Ako veliteľ zásahového družstva spolu z družstvom sme získali II. výkonnostnú triedu v súťaži požiarnych družstiev ako jediní v rámci stredoslovenského kraja. Prvá vážna funkcia bola zvolenie do funkcie predsedu Dobrovoľného požiarneho zboru vo Valaskej v roku 1976. V tej dobe disponoval Dobrovoľný hasičský zbor Valaská jednou cisternovou striekačkou RN, ktorá bola vyradená z civilnej ochrany a pridelená nášmu zboru, no a mala už svoj zenit za sebou. Ďalej to bola ručná prenosná striekačka PS -8 zo 60. rokov, čiže tiež opotrebovaná. Nakoľko tieto zásahové prostriedky boli značne opotrebované, vyžadovali si zvýšenú starostlivosť. Vecná výstroj boli plátenné uniformy, malá sekerka, kožený opasok a na hlavu ťažké oceľové trofejné nemecké prilby. V tomto vybavení sme nastupovali na zásahy a aj na súťaže. A na to bol jeden strojník, p. Martin Havrila, ktorý bol aj hasičom z povolania, a tak bola obmedzená naša schopnosť zásahu. Mojou prvou starosťou bolo tento stav zvrátiť. Získať viac strojníkov z radov vodičov z povolania, ktorí mali dostatočné skúsenosti s riadením motorových vozidiel, ako aj s ich údržbou. Toto sa podarilo počas troch rokov, v prvom rade zainteresovaním na tejto činnosti p. Štulajtera a p. Vladimíra Rafaja, ktorý bol okrem šoféra aj garážmajstrom v Strojárňach na Piesku. Týmto sme získali aj technickú pomoc pri opravách na udržanie trvalej zásahu schopnosti vozidla. Tiež sa nám podarilo získať mladých členov, ktorí boli na vojne šoférmi a mali skúsenosti s riadením špeciálnej techniky, ako hasičské vozidlo je. Boli to Jožko Slivka, Jaro Kučera, Jožo Wodzik, Tóno Kučera. Takto sa podarilo zvýšiť našu zásahu schopnosť. Vyriešili sme aj členov zásahových družstiev, keď získaním nových členov sme navýšili členskú základňu zo 40 členov na 86 členov. Týmto

(Dokončenie na str. 20)

(Dokončenie zo str. 19)

počinom sme zabezpečili akcieschopnosť hasičského zboru na maximálnu mieru. Tým sa dosiahlo, že náš hasičský zbor vyštartoval na každý zásah, kedy bol vyhlásený poplach. A preto sa nikdy nestalo, že by sme nevyštartovali v limite a požadovanom stave zásahového družstva. Ďalej sme sa snažili zvýšiť odbornosť členov a funkcionárov Dobrovoľného hasičského zboru Valaská, preto sme ich posielali na odborné kurzy do Odbornej školy požiarnej ochrany v Martine. Za môjho predsedovania sa vystriedalo v odbornej škole 47 našich členov, z toho boli 4 ženy. Keď vyriešili problémy s kádrovým obsadením hasičského zboru, vyvstal problém s obnovou požiarnej techniky, a preto sme zahájili jednanie s Okresnou požiarnou inšpekciou v Banskej Bystrici, ktorá mala na starosti prideľovanie požiarnej techniky. Tieto jednania boli náročné a vypadalo to, že Valašťania sa lepšej techniky nedočkajú. No pomohla nám náhoda, keď nám na ceste po zásahu vybuchol motor. No my sme mali nový motor v zálohe a chceli sme ho vymeniť, ale inšpekcia rozhodla, že táto oprava sa prevedie v Banskej Bystrici na okresnom útvare. A tak odtiahli našu RN a zobrali aj motor do B. Bystrice s tým, že výmena bude do týždňa hotová a mašina sa vráti. No nestalo sa tak, našu erenku zrušili, niekto si ju prerobil na záhradnú nádrž, motor nevrátili. Keď sme to po troch týždňoch zistili, šli sme osobne do B. Bystrice na útvar a keď sme zistili, aký je stav, chceli sme náčelníka okresnej požiarnej inšpekcie mrj. Lenárta zbiť. Ten keď videl, že ide do tuhého, tak nám prisľúbil škodu Trambus RTO 706 s cisternou na 2800 litrov vody. Toto vozidlo tiež nebolo nové, bolo vyradené od armády a bolo s ním veľa trápenia, kým sme ho dostali do dobrého prevádzkového stavu. Ale bolo podstatne modernejšie ako RN a ešte bolo na naftu a nie na v tej dobe hodne drahší benzín. No príchodom trambusu sme museli prerobiť vchod do hasične, nakoľko sa nám nevošiel cez vchod. Túto opravu a prestavbu sme previedli svojpomocne a obec to nestálo nič, kúpila len materiál. Tieto zásahy a úspechy ma vyniesli do predsedníctva federálneho predsedníctva Dobrovoľnej požiarnej ochrany ČSSR vo veku 35 rokov, čo bol na tú dobu nevídaný jav, nakoľko do vrcholných orgánov sa volili členovia okolo 50 rokov života. Trvalo zhruba rok, kým som sa tam udomácnil a stal sa plnohodnotným členom vrcholového orgánu a mohol som plniť aj najnáročnejšie úlohy. Počas môjho pôsobenia vo vrcholovom orgáne navštívil našu organizáciu predseda federálneho výboru Dobrovoľnej požiarnej ochrany ČSSR Ing. plukovník Ján Olšanský, Csc. v sprievode Slovenského predsedu Zväzu požiarnej ochrany p. doktora Mirona Adzimu a ďalších okresných funkcionárov, ako bol vedúci OV ZPO B. Bystrica p. Mydlo. Táto návšteva nebola samoúčelná, nakoľko z nej vyšiel návrh na postavenie novej hasičskej zbrojnice. Hneď po návšteve sa na realizácii začalo pracovať. Do roka bol v obci zabezpečený pozemok pod ľudovou školou umenia. Projekt zabezpečil federálny výbor, nakoľko v Čechách už bolo postavených niekoľko požiarnych zbrojníc tohto typu. Pri finančnom zaisťovaní tohto projektu nám pomohol zástupca riaditeľa Slovenskej poisťovne Ing. Jozef Stasík, rodák z Valaskej, na príhovor jeho otca Františka Stasíka. Ten sprostredkoval aj osobné stretnutie vo Valaskej, na ktorom sa prerokovali kroky potrebné na finančnú zábezpeku od Slovenskej poisťovne. Do roka boli podmienky splnené a my sme dostali vyrozumenie, že Slovenská poisťovňa bude uvedený projekt požiarnej zbrojnice financovať sumou 5,5 milióna slovenských korún a že finančným gestorom bude závod č. 6 Slovenskej poisťovne Zvolen. Táto suma bola vypočítaná zo sumy ochrany majetku v našom hasebnom obvode. Keďže sa tam nachádzali význačné priemyselné podniky ako Strojáreň Piesok, Železiarne Podbrezová, Mostáreň Brezno, MZ Hronec a Píla Štiavnička, preto tá suma bola tak vysoká, lebo majetok uvedených podnikov bol vysoký. Potom prišli udalosti Nežnej revolúcie a projekt sa utlmil. V roku 1990 sme už za starostu p. Paľa Zelenčíka písali na Slovenskú poisťovňu, čo je s uvedeným projektom, dostali sme písomnú odpoveď, že uvedený druh zábran Slovenská poisťovňa už nevedie. Bola to jedna z najväčších mojich životných prehier. Valaská neprišla len o hasičňu, ale aj o kultúrnu miestnosť a ubytovacie kapacity, ktoré boli do tohto projektu zahrnuté. Tiež sa rozplynul aj môj sen mať regionálne hasičské múzeum, ktoré bolo plánované v novej budove požiarnej zbrojnice, nakoľko nešlo o trojposchodovú budovu. V poslednej chvíli sa mi podarilo získať z federálneho výboru aspoň dotáciu na zveľadenie izby tradícií vo výške 80 000 korún. Potom som sa podieľal ako člen komisie na delení federálneho majetku Dobrovoľnej požiarnej ochrany. A tak aj mojou zásluhou sme sa s českými hasičmi rozišli priateľsky a ako jediní z Národného frontu sme sa nerozpadli. A federálny majetok sme vyrovnali korektne k vzájomnej spokojnosti. Musím uviesť, že to boli náročné rokovania a trvali dosť dlho, a tak aj mojou zásluhou mohla Dobrovoľná požiarna ochrana Slovenskej republiky fungovať aj v nových podmienkach. Po rozpade ČSSR sa zrušili federálne orgány Dobrovoľnej požiarnej ochrany a členovia federálneho výboru boli začlenení do Snemu Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenska. Ale táto kapitola mojej činnosti v Dobrovoľnej požiarnej ochrane Slovenska si zasluhuje samostatný článok, nakoľko množstvo problémov a situácií, ktoré bolo nutné riešiť sa už do tohto článku nevtesnajú. Ďalšie moje pôsobenie v orgánoch Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky bude v pokračovaní môjho odpočtu v ďalšom článku.

Vrchný inšpektor - generál Peter Turňa

Čo rozprávali pamätníci

O ŽELEZNICI

(pokračovanie)

Do obce Valaská prišiel prvý vlak 15. decembra 1895

Kým sa začalo so stavbou železnice z Chvatimechu smerom na Brezno, bolo potrebné *vysporiadať* farské majetky vo Valaskej. Hneď za mostom, pod dnešnou farou, boli v skalnatom svahu vyhĺbené dve pivnice. Prináležali k bývalej starej fare, ktorá ešte aj dnes stojí za križovatkou v starej Valaskej. Keďže v minulosti na tých miestach boli časté záplavy od Hrona, zásoby potravín a vína pre faru sa uskladňovali v spomínaných pivniciach.

Pozemky v Lozinách (kde je futbalové ihrisko za Hronom) patrili k fare. Tam sa pásol farský dobytok a práve tadiaľ mali klásť železničné koľajnice. Okrem toho nad Hronom, vedľa mosta, bolo treba odstrániť kaplnku sv. Jána Nepomuckého.

Čo o stavbe železnice v roku 1895 zaznamenal v kronike „Historia domus" vtedajší valaštiansky farár Rudolf Bobok. (Preklad z latinčiny Vladimír Gottlieb)

V mesiaci apríli 1895 bola uzavretá zmluva medzi valaštianskou farou a vedením firmy Wandel, Hoffmann a Hamitaer v Budapešti o predaji územia z majetku valaštianskej fary pre výstavbu „koberca železného" – železnice Zvolen – Podbrezová – Brezno – Tisovec.

Odpredaj pozemkov sa uskutočnil, z titulu čoho ako kompenzáciu obdržal valaštiansky úrad za dané územie s poľami a lúkami 1000 t. j. tisíc florenov. (vtedajšie platidlo)

Za kaplnku sv. Jána Nepomuckého, pri moste, 80 florenov.

Za dve vínne farské pivnice – veľmi hlúpe rozhodnutie – judášskych 200 florenov bolo sľúbených, čo bola smiešna suma. Nebol som s ňou spokojný a preto bola potrebná nová právna zmluva.

Nariadením, ktoré neprekážalo mojim výhradám, bola jedna vínna pivnica zbúraná, druhá nechaná na používanie.

Poznámka k pivničke

V pivničke za rampami sa pri prechode frontu, v čase 2. svetovej vojny, zdržiavali maďarskí vojaci, ktorí strážili zamínovaný most cez Hron. Ubytovaní boli v dedine u Vraštiakov, odkiaľ chodili na striedačku do stráže. Valašťanom sa aj tak podarilo nočnou hodinou časť náloží zlikvidovať. Keď Nemci ustupovali z Valaskej, vyhodili most. Maďarskí vojaci už nechceli bojovať po boku Nemcov, preto sa ukryli do sena v humne u Vraštiakov. Podľa rozprávania pamätníkov prišli o život, keď ich cestou domov chytili Nemci.

O kaplnke sv. Jána Nepomuckého

Farár Rudolf Bobok napísal do kroniky, že kaplnku pri moste zbúrali. Podľa toho by tá malá kaplnka sv. Jána Nepomuckého, ktorá stojí poniže kostola, vľavo od kaplnky sv. Trojice, bola na tomto mieste nanovo postavená. Polychrómovaná drevorezba sv. Jána Nepomuckého sa v nej už nenachádza. Musela byť kvôli zlodejom uložená do kostola aj so sochami z kaplnky

Kaplnka sv. Jána Nepomuckého

sv. Trojice. (Plastiky dvoch žoldnierov, sv. Márie, sv. Jána ev. kedysi dávno zdobili kostol, kde ich umiestnili aj v súčasnosti. Kronikár Anton Kúdelka odfotil v roku 1970 spomínané kaplnky do kroniky ešte so sochami.)

Sv. Ján Nepomucký, kňaz a mučeník katolíckej cirkvi

Narodil sa okolo roku 1345 v obci Pomuk pri Plzni.

Kanonik, neskôr generálny vikár, arcidiakon a spovedník kráľovnej umrel 20. marca 1393 počas mučenia, jeho telo bolo zhodené z dnešného Karlovho mosta do Vltavy. Tento patrón Čiech a Bavorska sa stal patrónom lodníkov, pltníkov, mlynárov, chránil pred potopou. Stal sa aj patrónom duchovných a spovedníkov, pretože pri mučení nevyzradil spovedné tajomstvo kráľovi.

Sochy tohto svätca sa nachádzajú v kostoloch, kaplnkách a na mostoch nielen v Čechách, v Bavorsku, na Slovensku, ale aj v mnohých krajinách sveta.

Naša valaštianska socha sv. Jána Nepomuckého našla miesto v kostole, vedľa oltárika Ježiša Krista.

Modrá armáda - železničiari

Po vybudovaní železnice našli prácu v tomto odbore mnohí Valašťania. V minulosti ručne nakladali do vagónov ťažké polotovary a výrobky zo železa. Neraz došlo pri tejto práci k úrazom, aj smrteľným. Od polovice minulého storočia pracovali ako rušňovodiči niekoľkí chlapi z našej obce. Niektorí sa zas zamestnali ako výpravcovia, iní pri nakládke alebo posunovaní súprav na staniciach v Podbrezovej, či v Brezne. V modrých uniformách od nás pracovali tiež úradníci a členovia železničnej polície. Pri železnici sa zamestnali aj ženy. V minulosti pleli štreku od buriny. Neskôr sme mali výpravkyne stanice, sprievodkyne vo vlaku alebo upratovačky vagónov na blízkych „veľkých" staniciach.

Do rodiny železničiarov patrili aj chlapi – opravári, pracujúci v podbrezovských železiarňach na úseku dopravy. Najznámejší nadšenec oddaný tejto profesii bol Miko Koričanský, zo sídliska NOVÁ VALASKÁ. Bola som spolužiačkou jeho syna. Pre základnú školu ako člen ZRPŠ (Združenie rodičov a priateľov školy) dokázal vybaviť čokoľvek. V ZŠ viedol krúžok mladých železničiarov. Chodili sme s ním pozerať aj čistiť historické mašinky a vagóniky do Hronca. Za odmenu nám zorganizoval výlet na vláčiku. Som rada, že v súvislosti s Čiernohronskou železničkou sa jeho meno stále spomína. So svojimi kolegami a priateľmi zachraňoval parné vláčiky pre budúce generácie. Je dobre, že sa našli súci nasledovníci, ktorí uskutočňujú jeho sny.

Na záver ešte pár slov o bývalej železničiarskej budove na vlakovej zastávke (stanici) vo Valaskej. Mala pomerne veľkú čakáreň pre cestujúcich, aj byt pre výpravcu.

Mladá generácia si už nevie predstaviť, ako sa sťahovali rampy (závory) kľukou a reťazovým prevodom. V čase mojej mladosti, keď nemali rodiny autá ako dnes a ani autobusy nejazdili tak často, do práce a do školy sa cestovalo najmä vlakom. V zime bolo neraz okolo -30 stupňov Celzia. Cez noc napadlo množstvo snehu, a tak vlaky meškali aj dve hodiny. Nás, žiakov, takáto situácia potešila, lebo sme sa uliali z prvých hodín v škole v Brezne. Bez teplej piecky v čakárni by sme boli pomrzli. Pod dnešnou strieškou na vlakovej zastávke sa človek pred nepriazňou počasia neukryje. Pri starej budove stanice bola aj voda a WC.

Našim deťom a vnúčatám zas chýbajú na stanici vypílené mohutné stromy gaštanov, ktoré im každý rok robili radosť svojimi plodmi.

Dosť už bolo nostalgie. Mladá generácia má inú predstavu o živote a my, skôr narodení, to už nezmeníme.

Mária Luptáková

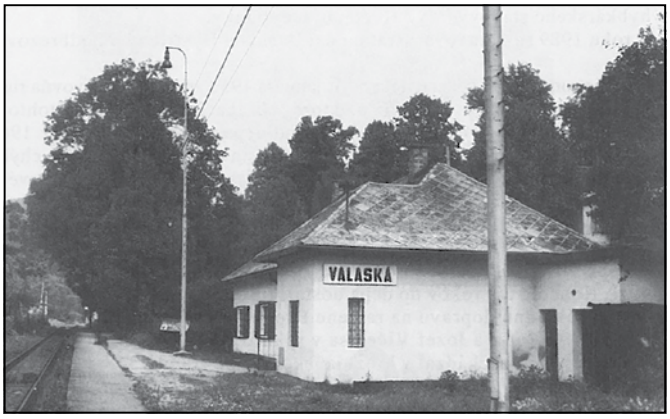

Bývalá budova zastávky - stanice vo Valaskej

VYZNANIE

Mária Pacerová

Ďakujem vám, otec, matka,
že dali ste mi možnosť v láske žiť.
Nech vám je odmenou tá moja láska.
Chcem svojou láskou vaše dobré
skutky podporiť.

Ak ľúbim svojich rodičov,
milovať musím aj zem, z ktorej vzišli,
vpradenú do mojich snov.
Zem našich dedov, starých materí,
aj keď je chorá miestami,
poznačená ľudskými chybami
a omylmi.

Modlím sa za teba, pomôcť ti chcem,
vlasť milá.
Ak ochorieš, národ bude chorý tiež.

Ak ľúbim svoju domovinu,
milovať musím svet celý.
Veď v každom jeho kúte
planú iskričky po lepšom živote,
po pravde, láske čistote.

Modlím sa za teba, pomôcť ti chcem,
svet milý.
Ak ochorieš, národy budú choré tiež.
Ak národy choré budú,
kto moju vlasť podporí.

Milujem vesmír, celé Božie Stvorenie.
Pre dokonalosť jeho zákonov,
pre Lásku nášho Pána,
ktorý miluje aj nás, nehodných
a stále nám nové šance dáva.
Ale dokedy?
Táto otázka moju myseľ
často zamestnáva.

PRAJEM TI, TY VEĽKÝ, VZNEŠENÝ,
aby si sa v nás nesklamal,
aby rozkvitlo do krásy všetko,
čo si vo svojom Stvorení sial.

Úvaha po básni

Vážení čitatelia!

Je šťastím pre človeka, ak si vyberie zamestnanie, ktoré ho napĺňa spokojnosťou a môže ho považovať aj za svoje poslanie. Ja som to šťastie mala. Stala som sa učiteľkou. Mám rada deti, mládež, ľudí. Teší ma, keď robia správne veci. Keď skĺznu do niečoho zlého, nesprávneho, je mi ich ľúto a úprimne im v duchu želám, aby v tej veci dozreli, dospeli, lebo v konečnom dôsledku najviac škodia sami sebe. Pretože platí zákon odveký, že čo dáš, dostaneš späť. Dobré aj zlé sa znásobené vracia. Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva...

Touto cestou zdravím všetkých mojich bývalých žiakov, ich rodičov, ich rodiny. Všetkých, s ktorými som nejakým spôsobom prišla do styku. Ďakujem im za pekné chvíle, ktoré som s nimi prežila. Rada na svoje učiteľské povolanie spomínam, aj keď nie vždy bolo všetko úplne ľahké. Dnes to majú učitelia oveľa ťažšie, ale mladosť im dáva silu, aby všetko zvládli.

Rada spomínam na kolegyne, kolegov, zamestnancov školy. Teší ma, že si škola zachovala svoju úroveň aj vďaka súčasnému vedeniu, učiteľskému zboru, do ktorého pribudli noví, mladí, šikovní pedagógovia a asistenti. Každý zo zamestnancov, či už ide o sekretárky, kuchárky, upratovačky, školníka má vplyv na to, ako sa škole a žiakom darí. Aj priatelia školy ku zdaru prispievajú, tiež vedenie obce na čele s pánom starostom a všetci, ktorí pomáhajú a chcú pomáhať.

Je pre mňa príjemné, keď stretnem niekoho zo svojich bývalých žiačok, žiakov. Slušne a úprimne sa pozdravia a ak je čas, pridajú otázku. Pani učiteľka, pamätáte sa na mňa? Učili ste ma telocvik, alebo boli ste mi triedna... Nuž tváre mi vždy niečo hovoria, ale na mená si už ťažšie spomínam. Prepáčte mi, moji bývalí žiaci, dievčatá a chlapci, ak vás nespoznám. Mám už na to vek. Pokojne ma uveďte do obrazu. Skôr si pamätám básne ako mená. Ale každé stretnutie ma poteší. Aj stretnutia s našimi vtedajšími huncútmi ma vedia milo prekvapiť. Nech sa vám darí, moji bývalí, aj terajší žiaci. Nech sa vám darí, mládenci a devy, učitelia, zamestnanci školy, milí občania Valaskej. Buďte šťastní a zdraví, aj v tejto pandemickej dobe. Ak sa budete riadiť svojím citom, váš rozum vždy nájde správnu cestu a budete šťastní. Kráčajme smelo svojou cestou, ktorú nám ukazuje cit, prejav ducha a rozum bude naším spoľahlivým pomocníkom. Nedajme sa zviesť rečami tzv. „pomocníkov", špekulantom, ktorí nás chcú iba vystrašiť, využiť. Spoľahnime sa na svoj cit, vzájomne a zmysluplne si pomáhajme, pomáhajme prírode, životnému prostrediu. Vyčistime si myšlienky, urobme si poriadok v sebe a okolo seba a ničoho sa nemusíme báť. Všetko sa na dobré obráti, cit nás bude viesť a rozum mu bude pomáhať, všetko zariadi.

V básni ďakujem rodičom, že mi dali možnosť v láske žiť. A skutočne. Výchova v rodine, vytvorenie prostredia naplneného láskou, porozumením je veľmi dôležité a má vplyv na to, akí sme, ako sa nám darí. Mňa, tiež mojich súrodencov mama viedla k skromnosti, čestnosti, úprimnosti. Náš otec, zakladateľ dychovej hudby vo Valaskej, kapelník, dirigent, učiteľ hry na dychové nástroje od roku 1956 mi bol príkladom v tom, ako robiť radosť ľuďom na poli kultúrnom. Nehrala som síce na nijakom nástroji, ale od mala som spievala v speváckych zboroch až do súčasnosti, tiež recitovala pri rôznych príležitostiach, súťažiach, dokonca sa mi podarilo aj niečo napísať. Dúfam, že sa mi raz podarí dať všetko dokopy a vydať zbierku mojich básní. Veru mám za čo ďakovať svojim rodičom, pomohli mi vytvoriť si dobrý a zodpovedný vzťah k prírode, k ľuďom, k svetu. A v neposlednom rade k Bohu. Moji učitelia tiež k tomu prispeli, mám na nich samé dobré spomienky. Aj keď karhali, rodičia či učitelia, chceli len s láskou pomáhať, ukázať správnu cestu. Ďakujem.

Vychovávajme správne a zodpovedne svoje deti. Ľúbme ich, buďme im dobrým príkladom a vo svete ľudí sa veľa zmení k lepšiemu. Úprimne tomu verím. Vážme si svojich rodičov, starých a prastarých rodičov. Ľúbme ich a pomáhajme, ak treba. Od šťastných rodín záleží, akou cestou sa svet bude uberať.

A keďže som bývalá telocvikárka, radím tiež – starajme sa s úctou o svoje telá. Pohyb a pobyt na čerstvom vzduchu, prechádzky, šport, turistka, cyklistika, ráno krátka rozcvička, zdravá výživa, to všetko telu prospieva.

Už žiadny strach, ohováranie, agresivita, prehnané zhŕňanie peňazí, nadobúdanie majetku nečestným spôsobom, túžba po ovládaní, po moci.

Len skromne, s čistými myšlienkami, s láskou v srdci, odvážne kráčajme životom. Pomáhajme si navzájom, tešme sa z mála, z krásnej prírody, ktorá dušu opája a túto zvláštnu dobu zvládneme.

Mária Pacerová

Pekná – bude krajšia

Hneď v úvode uvádzam, že ide o ulice v materskej časti Valaskej.

Uplynulé obdobie bolo pre nás všetkých veľmi zložité. Koronavírus zásadne zmenil bežný život našichľudí. Obmedzenia, ktoré boli nutné, značne ovplyvnili život aj v našej rodine. Mám troch pravnukov, ktorí študovali na Karlovej univerzite v Prahe. Všetci úspešne promovali, získali významné zamestnania, tak ostali žiť v Prahe. Našli si partnerov, založili rodiny. Žijú v Prahe. Žiaľ, epidémia ich oddelila od rodiny na Slovensku. Kontaktovať sme sa mohli jedine cez internet. Viac ako rok sme sa nestretli.

Konečne sa situácia vyvinula tak, že sa umožnil pohyb osôb medzi našimi republikami. Využili prvú možnosť na návštevu rodičov. Navštívili aj starého otca vo Valaskej. Bolo to príjemné stretnutie po dlhej dobe. Príjemné pre mňa bolo aj ich konštatovanie, že Valaská aj napriek existujúcim problémom žije úspešne. Vysoko hodnotili vybudovanie cyklotrasy na Ceste osloboditeľov a premiestnenie detského ihriska. Veľmi sa im to páči, s poznámkou, že by bola ulica ešte krajšia, ak by boli vedľa cesty vysadené kvety, tak ako boli voľakedy.

V sedemdesiatych rokoch existovali v obci tzv. občianske výbory. Dva na sídlisku, jeden v materskej časti a jeden na Piesku. V materskej časti ho vykonávali Ing. Ladislav Parašín, Eleonóra Leschnická, Ing. Ivan Štubňa, Ing. Ernest Mojžiš, Vojtech Medveď a Pavol Zelenčík. Zásluhou ich úsilia boli okrem iného vybudované kvetinové záhony na Ceste osloboditeľov, Vladislava Valacha a Tatranskej ulici. Niektorí občania ich udržujú dodnes. Tam, kde sa starostlivosť o ne vytratila, zmizli aj záhony. Škoda! Príkladom išli obyvatelia na Hronskej ulici, keď vysadili popred činžiaky kvetinové záhony. Dali ulici iný pohľad, radosť pozrieť.

Odporúčame zainteresovať poslancov za materskú časť, vyhotoviť jednoduchý projekt výsadby kvetinových záhonov na Ceste osloboditeľov, Tatranskej ulici a Vladislava Valacha. V jeseň pripraviť zemné práce a na jar nakúpiť kvety a uskutočniť výsadbu. Vyzvať občanov na starostlivosť o vysadené kvety. Tešiť sa z krásnejšieho okolia.

Vysoko hodnotili premiestnenie a úroveň detského ihriska. Pre skultúrnenie a zabezpečenie prostredia by bolo vhodné riešiť priestor záhrad nad prepadovým územím – nad ihriskom. Rozparcelovať územie na záhradky a tieto ponúknuť záujemcom na využívanie. Priestor v strede časti obce bude kultúrnejší, bezpečnejší a efektívne využívaný. Priestor po premiestnení detského ihriska vysadiť stromkami, čím sa zabezpečí prepadové územie.

Príjemná dovolenka sa naším skončila. Odchádzali s dobrým pocitom a nádejou, že keď prídu o rok, budú ulice v materskej časti ešte krajšie. Z úprimného srdca to Valaskej želajú.

Ing. Ivan Štubňa

SPOMIENKY

Potichu trpela, ubolené srdce prestalo biť.
Pokojne odišla, hoci chcela ešte žiť.
Odišla tak náhle, tá rana v srdci bolí.
A zabudnúť nám nedovolí.
6. augusta uplynulo 8 rokov, čo nás navždy opustila milovaná, obetavá mamka a starká
Anna Vetráková.
Ako Pán Boh chcel, muselo sa stať.
V modlitbách s láskou v srdci na ňu spomínajú synovia Milan, Jozef a dcéra Janka s rodinami, vnúčatá Kristínka, Peťka, Maťko, Lucka, Marianka.
Nech spí sladko a odpočíva v pokoji!

Bolesťou unavený tíško si zaspal, zanechajúc všetkých a všetko, čo si mal rád. S tichou spomienkou ku hrobu chodíme, pri plameni sviečok na teba myslíme. Osud ti nedoprial s nami dlhšie byť, no v našich srdciach budeš navždy žiť.
Dňa 19. 11. uplynú smutné 4 roky, čo nás opustil náš drahý manžel, otec, starký a dedko
Ján Varga.
Chýbaš nám.

Len kytičku kvetov z lásky na hrob môžeme dať,
pokojný spánok vám všetkým priať,
tichú modlitbu odriekať
a s bolesťou v srdci na vás spomínať.

Narodeninový pozdrav do neba plný lásky posielame:
Svetozárovi Korbačkovi,
Rastislavovi Korbačkovi,
Petrovi Korbačkovi.
S láskou a úctou spomína celá rodina.
Kto ste ich poznali, venujte im tichú spomienku.

Neplačte, že som odišiel,
len pokoj mi želajte.
A v srdci večnú spomienku
si na mňa zachovajte.
Dňa 28. septembra 2021 sme si pripomenuli 4. smutné výročie nášho drahého manžela a otca
Miroslava Bánika.
S láskou spomína manželka a deti.

Klesli ruky, ktoré pracovali,
dotĺklo srdce, ktoré sme mali radi.
Odišiel tíško, ako odchádza deň,
nám zostala smutná spomienka len.
Dňa 29. 10. 2021 sme si pripomenuli smutné 1. výročie nášho drahého manžela, otca a dedka
Stanislava Šušela.
S láskou a úctou spomína manželka a deti s rodinami.

Z kroniky našej obce

Prišli na svet:
august: *Amália Markusová*
september: *Nina Mihoková, Šimon Ridzoň*

Opustili nás:
august: *Anna Briedová (71), Peter Burian (56), Jozef Horváth (67), Lýdia Horváthová (83), Nadežda Paučíková (89), Ondrej Tonhauser (84), Ing. Mikuláš Trangoš (82)*
september: *Miroslav Flimel (46), Alexander Švantner (85)*

Alexandra Murínová, matrikárka

Pútnici

Vierka Weissová

Pradávna zvesť sa nás dotýka
a my sa ňou plníme dosýta.
Tak, ako pútnici nocou i dňom
chceme i nechceme putovať ňou.
Bojíme sa nových zásahov do ďalších dní,
keď svetlo a nádej nám dušu naplní.
Kráčame nesmelo, i keď svetlo dá sa zniesť,
a my očarení túžbou, chceme tú pochodeň niesť.
Je ťažké ubrániť sa tlakom osudu,
veď zrátali by nám to v hodinách posledného súdu.
Prichádza k nám nádej a s ňou i nové zrodenie,
veď potrebné sú pre naše ďalšie snaženie.
Rozdávaj a všetko sa vráti k tebe späť
a nemusíš, len môžeš chcieť.
Táto zem je ťažká od našich zlyhaní,
a ver, že len ľudstvo s vyššou pomocou ju zachráni.
Preto sa neboj dať, i keď zdá sa, že si malý kráľ,
i keď málo dávaš, ver, že veľa si dal.
Len chcieť s čistým srdcom, že bohatstva máš dosť,
všetko rozdaj a zostanú ti chvíle pre radosť.
Pokojom a láskou naplň túto zem,
to i nebesá chcú, veď každý patrí sem.

Gabika víťazne na Jankovom vŕšku

Preteky automobilov do vrchu na Jankovom vŕšku sú už roky stabilne zaradené do seriálu Majstrovstiev Slovenska pretekov automobilov do vrchu. Po vlaňajšej prestávke spôsobenej celosvetovou pandémiou tohto roku usporiadatelia z Bánoviec nad Bebravou privítali viac než 120 pretekárov z viacerých európskych krajín. Preteky Autopola Jankov vŕšok boli zaradené do seriálov FIA zóny strednej Európy, historických majstrovstiev Poľska, majstrovstiev Českej republiky a majstrovstiev Slovenska. Na trati dlhej 3750 m s 27 zákrutami sa zúčastnila aj naša reprezentantka Gabriela Kramlová na automobile ŠKODA 130 RS, z teamu AFZ ŠPORT TEAM VALASKÁ. V seriáli Zóny strednej Európy si vybojovala pekné druhé miesto za Poliakom Mariánom Czapkom na PORSCHE 926. Rovnaké umiestnenie dosiahla aj v majstrovstvách Poľska a v majstrovstvách Českej republiky. Majstrovstvá Slovenska suverénne zvíťazila v kategórii historických vozidiel v triede HK-I, s časom 2:21:365. Na druhé a tretie miesto odsunula bratov Beníkovcov na automobiloch LANCIA Beta Monte Carlo a BMW 2002ti.

text: Martin Andrišek
foto: Jozef Pisch

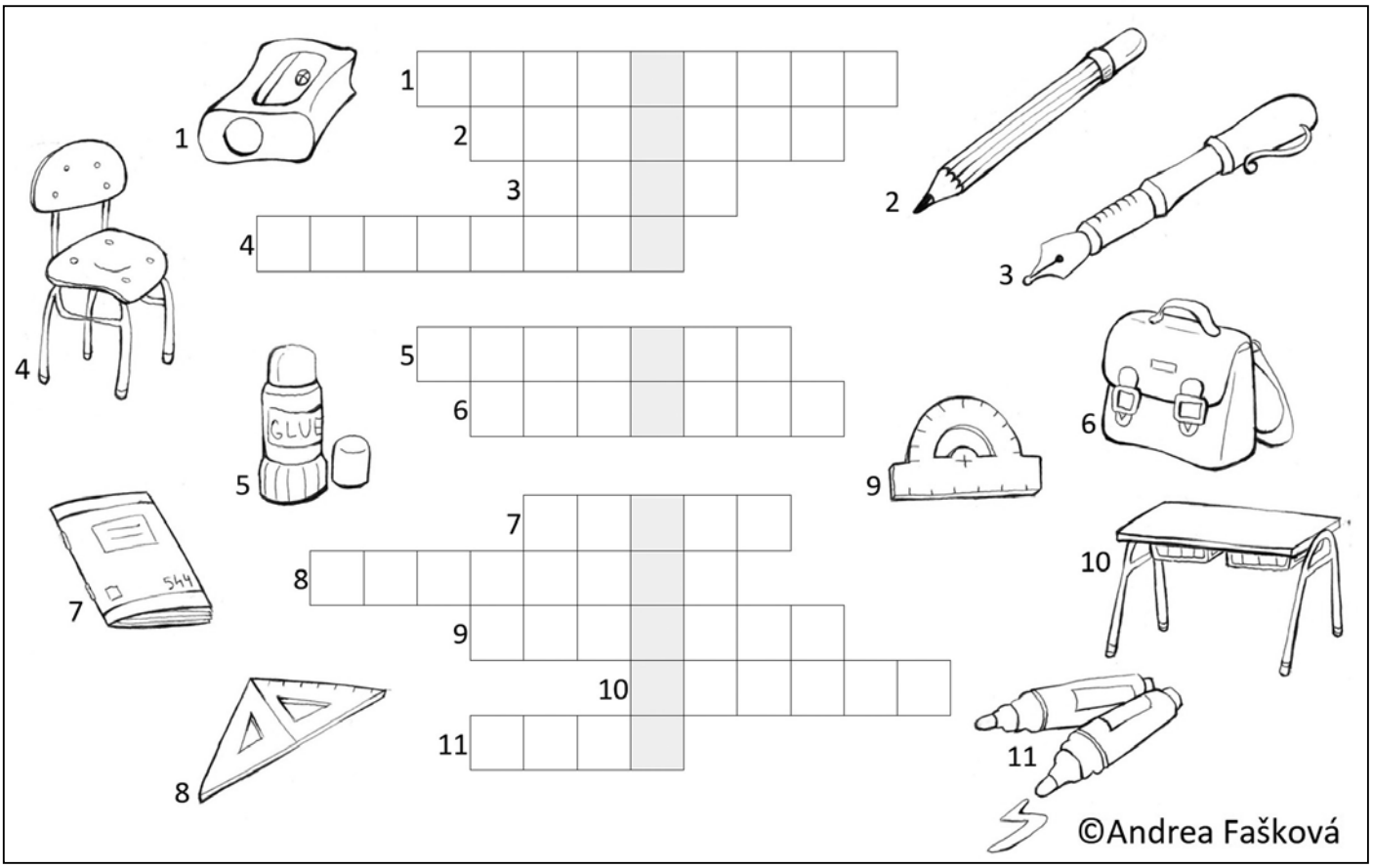

Valaštiansky hlásnik, Obecný úrad Valaská, Nám. 1. mája 460-8, Valaská 976 46. Redakčná rada: Danka Králiková, Mgr. Mária Pacerová, Mgr. Lucia Karolová, Mgr. Iveta Babčanová, PaedDr. Denisa Maťovčíková, korektúra: PaedDr. Denisa Maťovčíková. Grafická úprava: Ivor Páleník - I.P.PRESS Brezno. Kontakt: e-mail: danka.kralikova@valaska.sk. Obecné noviny Valaštiansky hlásnik boli zaregistrované na OÚ v Brezne 5.9.2003, evidenčné číslo: EV 2832/08, ISSN 1338-9599, IČO vydavateľa: 313904. Náklad: 1350 ks. Uzávierka každého čísla je 15. v mesiaci pred vydaním.